БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган.

(8742) | 1958 оной сентябриин 13, суббото | Сэн 20 мүнгэн

КПСС-эй Сталинградска обкомдо, облгүйсэдкомдо

Сталинградска областиин колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд, бүхы ажалшад таряа ехээр абаха хэрэгтэ элитэ ехэ амжалта туйлажа, үндэр ехэ социалистическэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ, гүрэндөө 152 миллион пүүд таряа худалдаа, энэнь 1958 оной түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 2,7 дахин ехэ гэжэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болон ССР Союзай Министрнүүдэй Совет айхабтар хананггяар тэмдэглэнэ.

Хүдөө ажахые дэбжээхэ талаар парти, правительствын хараалһан ехэ ехэ хэмжээнүүдые үсэд шангаар бэелүүлһэнэйнгээ ашаар областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд иимэ ехэ амжалта туйлаба. Һүүлэй жэлнүүдтэ областьдо 1350 мянга гаран гектар шэнэ, боро газар хахалагдажа, ашаглагдаа. Областиин колхоз, совхозууд газараа һайнаар элдүүрилдэг болоо. Энэ жэлдэ бүхы ороoһо тарян амяарлан хуряагдаа. Энээнэй ашаар колхоз, совхозууд ехэ таряа нэмэжэ абаа.

Областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй шэн габьяата ажалые үндэрөөр сэгнэн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дурадхалаар Сталинградска областние Ленинэй орденоор шагнаба.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, ССР Союзай Министрнүүдэй Совет таряа ехээр абаха хэрэгтээ амжалта туйлаһантайнь, правительствын зүгһөө үндэр дээдэ шанда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, Сталинградска областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые амаршалаад областиин колхознигууд, совхозой хүдэлмэришэд, заһабарилгын-техническэ станцинуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, бүхы ажалшадынь хүдөө ажахынгаа үйлэдбэрииe бүри үндэр шатада гаргаха, бүхы түрэлэй малай, шубуунай тоо толгой олошоруулха, мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ гэжэ хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр оролдон, жэл ерэхэ бүри ехэ таряа, мяха, һү, нооһо болон хүдөө ажахын бусад продукт орондоо үгэдэг байха бэзэ гэжэ найдана.

КПСС-ЭЙ ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ СССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ ССР СОЮЗАЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй шэнэ долгин

КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съездые зарлаха тухай партиин Центральна Комитедэй энэ һая болоһон Пленумэй тогтоолые олон түмэн совет араднай, тэрэ тоодо манай республикын ажалшад тон баяртайгаар угтаба. Завод болон фабрикануудта, колхоз болон совхозуудта, эмхи зургаан болон һургуулинуудта— хаа хаанагүй ажалшадай үргэн ехэ суглаанууд боложо, энэ асуудалые эдэбхитэйгээр зүбшэн хэлсээд, Коммунистическэ партиингаа Центральна Комитедэй Пленумэй тогтоолые һайшаан дэмжэнэ.

Манай орон дотор КПСС-эй съезд бүхэн айхабтар ехэ удхашанартай түүхэтэ события болодог гээшэ. Энэ талаар партиин XX съезд илангаяа ехэ удхашанартай байна. Тус съездын түүхэтэ тогтоолнуудай амжалтатайгаар бэелүүлэгдэһэнэй ашаар промышленностьдошье, хүдөө ажахыдашье, культурна байгуулалтадашье урдань үзэгдөө дуулдаагүй ехэ хубилалтанууд болоо, арад зоной маннай байдал эрид ехээр һайжараа.

Партиин XX съездһээ хойшо үнгэрһэн замаа ажаглан харахадаа, совет хүнүүднай омогорхохо ёһоороо омогорхоно. Социалистическэ Эхэ оромнай хүсэ шадалаа улам бүри шангадхажа, коммунизм тээшэ итдамтайгаар, һүртэй түргэнөөр алхална. Хүн бүхэнэй тоодо продукци үйлэдбэрилгын талаар эгээл ехээр хүгжэнги капиталистическэ оронуудые хүсөөд урдань орохо гэһэн гол экономическа зорилгын манайда амжалтатайгаар бэелүүлэгдэжэ байһыень ажалшад өөһэдөө хоёр нюдөөрөө хаража, бэе махабадаараа мэдэжэ байна. Юуб гэхэдэ, Эхэ оронойнгоо хүсэжэхэ, баяжахатудам арад зоноймнай байдал үдэрһөө үдэртэ улам бүри һайжаржа, элбэг дэлгэр, энхэ жаргалтай боложо байна бшуу.

Партиимнай XXI съезд «1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ хяналтын тоонуудые» зүбшэн хэлсэхээр хараална. Энэмнай зүгээр тоонууд бэшэ, харин ехэ удхатай тоонууд байхань лабтай. Манай орон дотор социализмын байгуулагдаһанай түүхэтэ дүнгүүд, мүн саашадаа коммунизм илалта түгэлдэрөөр байгуулгын агуу ехэ зорилгонууд тус тоонууд соо тодорхойлогдохо байна. Арадайнгаа ажахын али бүхы һалбаринуудые бүри үргэнөөр, улам түргэнөөр хүгжөөн дэбжүүлхээр хараалагдаһан тус тоонуудые бэелүүлжэ захалхадаа, социалистическэ Эхэ оромнай экономико болон культура саашадаа хүсэн түгэлдэрөөр һалбаран мандаха, ажалшадаймнай байдалынь улам һайжаржа, бүри шангаа жаргалтай болохо, бүри баяжаха байһаниинь дамжаггүй. Тиимэл хадань партиин XXI съездын зарлагдаха болоһон тухай мэдээсэлые манай хүнүүд хаана яанагүй бодото хэрэгүүдээрээ, шэн габьяата ажалаараа угтаба. Съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй шэнэ долгин промышленна предприятинуудта, колхоз болон совхозуудта хүсэ ехэтэйгээр эбхэрэн дэлгэрбэ. Түрэл партиингаа түүхэтэ съездые угтуулан, Эхэ орондоо хүндэтэй бэлэгүүдые барюулха гэһэн зорилготойгоор ажалшаднай дээшэлүүлэгдэһэн шэнэ шэнэ уялгануудые абажа, бэе бэеэ мүрысөөндэ урижа байна. Илангаяа һайн юумэниинь юуб гэхэдэ, фабрика болон заводуудай, колхоз болон совхозуудай хоорондо социалистическэ мүрысөөн эхилбэ. Үйлэдбэриингөө жэлэй түсэбые болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэхэ, ажалайнгаа бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ, продукциингаа өөрын сэнгые химдаруулха гэһэн уялгануудые бүхы дээрээ предприятиин коллективүүд абана. Улан-Удын сэмбын фабрикын коллектив IV квартал соо түсэбһөө гадуур 20000 метр бүд нэхэжэ гаргаха гэбэ, тэрэшэлэн Улан-Удын модоной завод жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид бэелүүлжэ, барилгын модо болон хэрэгсэлнүүдые түсэбһөө үлүүгээр үйлэдбэрилжэ, Эхэ орондоо бэлэглэхээр бэеэ уялгалба. Энэ мэтын уялгануудые республикын промышленна предприяти бүхэн абаа.

Хүдөө нютагуудташье— колхозой болон совхозой поли дээгүүр, мал ажалай фермэнүүд дээгүүр социалистическэ мүрысөөнэй шэнэ долгин урдынхиһаа үргэнөөр эбхэрэн байна. Үбһэ хуряалга, тэжээл бэлэдхэлгэ, таряа хадалгын бүхы хүдэлмэринүүдые эрхим һайн шанартайгаар үнгэргэхэ, үбэлэй сагые хүсэд бэлэдхэлтэйгээр угтажа, адуу малаа тобир тарганаар ондо оруулха, ерэхэ жэлдэ бүри баян ургаса ургуулхые мүнөөнһөө оролдохо, тиигэжэ хүн бүхэндэ һү, мяха, тоһоной хүртэсын талаар США-е хүсэхэ гэһэн түүхэтэ зорилгые бэелүүлгэдэ бии хүсөөрөө туһалалсаха — манай хүдөө ажахынхидай нангин хүсэлэнгүүд иимэ. КПСС-эй XXI съездые зарлаха тухай мэдээсэлээр баясаһан манай хүдөө ажахынхидай эдэ нангин хүсэлэнгүүдээ хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ байһаниинь лабтай.

Партийна, советскэ, профсоюзна болон комсомольско организацинууд КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөе улам үргэнөөр хүгжөөхэ тухай анхарал оролдолго гаргаха, ажалшадые улам олоор мүрысөөндэ хабаадуулха, мүрысэгшэдтэ али болохоор туһалха, тэдэнэй үүсхэлые дэмжэхэ уялгатай.

Партиин XXI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөе хаа хаанагүй улам үргэдхэе!

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Сталинградска областние Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Таряа болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые ехээр абаха хэрэгтэ элитэ ехэ амжалта туйлаһанайнь түлөө, 1958 ондо 152 миллион пүүд таряа гүрэндэ тушааха гэһэн үндэр ехэ социалистическэ уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнь түлөө **Сталинградска областние Ленинэй орденоор шагнаха.**

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1958 оной сентябриин 11.

Нүхэд Л. И. Брежнев, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов болон Н. С. Хрущев гэгшэд Сталинградска ГЭС ошожо хараба

ВОЛЖСКИЙ (Сталинградска область), сентябриин 11. (ТАСС). Сталинградска областиин абаһан социалистическэ уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэжэ, гүрэндэ 150 миллион пүүд таряа тушааһан, худалдаһантайнь дашарамдуулан Сталинград ерэһэн нүхэд Л. И. Брежнев, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, Н. С. Хрущев гэгшэд сентябриин 11-дэ Сталинградска ГЭС-эй барилга ошожо харaa. Тэдэнэр барилгын ямараар хэгдэжэ байһан тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрүүлбэ. Сталинградгидростройн начальник А. П. Александров, главна инженер А. Я. Кузнецов барилга тухай тэдээндэ хөөрэжэ үгөө.

Нүхэд Л. И. Брежнев, А. И. Кириченко, Ф. Р. Козлов, Н. С. Хрущев гидростанциин барилгашадай город — Волжский гээшые үзөөд, тэндэхи керамзитова заводто хүрэжэ, керамзитобетоноор томо блогуудые хэжэ байхыень харaa.

ВЦСПС-эй ПРЕЗИДИУМДЭ

КПСС-эй XXI съездые угтан социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай

КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съезд зарлаха тухай Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленумэй тогтоолые манай ороной ажалшад угаа ехэ урма баяртайгаар угтаба. Энэ мэдээсэл совет арадай дунда политическэ, ажалай шэнэ дэбжэлтэ, үүсхэл бадаруулаа.

Хүдэлжэ байгаа лава бүхэнһөө түлишэ ехээр абадаг болохын түлөө мүрысөө съездын хүндэлэлдэ дэлгэрүүлхые уряалан, «Луганскуголь» комбинадай шахтёрнууд Украинын бүхы шулуу нүүрһэшэдтэ хандаа. Тэдэнэр түсэбһөө гадуур олон мянган тонно нүүрһэ малтан гаргаха, нүүрһэнэй өөрын үные доошолуулһанай ашаар 3 миллион шахуу түхэриг алмаха гэһэн уялга абаа.

Москвагай, Ленинградай, Свердловскын, Харьковай машина бүтээгшэд, Магниткын металлургнууд, Киевэй, Минскын болон бусад олон городуудай ажалшад партиин XXI съездын хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаба.

КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, ВЦСПС-эй Президиум партиин болохоёо байгаа съездын түүхэтэ удхашанарые үргэн олон арад зондо тайлбарилжа үгэхэ гээшэ профсоюзна организацинуудай шухалын шухала зорилго мүн гэжэ тоолоно. Предприяти, цех, участок бүхэнэй гүрэнэйнгөө түсэбые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө, химическэ болон металлургическа промышленностиин барилгын түсэбые, гэр байрын болон культурно-ажаһуудалай барилгын түсэбые болзорһоонь урид дүүргүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэн, профсоюзна организацинууд партиин болохоёо байгаа съездые угтаха ёһотой.

Предприяти, цех, участок, бригадын хүдэлмэришэдэй тодорхой уялгануудые абахыень профсоюзна комитедүүд эмхидхэхэ ёһотой гэжэ ВЦСПС-эй Президиумэй тогтоол соо хэлэгдэнэ. Хүдэлмэришэдэй зүгһөө үйлэдбэриин даалгабаринуудые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, түүхэй эд алмаха, продукциин шанар һайжаруулха, өөрын үные дээшэлүүлхэ талаар уялга абаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Коллектив бүхэн, хүдэлмэришэн бүхэн абаһан эдэ уялгануудаа дүүргэбэл, КПСС-эй XXI съезддэ манай Эхэ ороной ажалшадай зүгһөө эрхим һайн ажалай бэлэг бариха байна.

(ТАСС).

КПСС-эй XXI съездын хүндэлэлдэ

Урма зоригынь бадараа

Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид (Баргажан) таряагаа гээлтэ хоролтодо оруулангүйгөөр хуряажа абахын түлөө үсэд шангаар тэмсэнэ. Нүхэр Гармаевай даадаг тарян ажалай бригадынхид илангаяа эдэбхи хэшээлтэйгээр ажаллана.

— Бидэнэр амяарлан хуряалгын аша үрые һайса мэдэхэ болоһон туладаа таряанайнгаа 90 процентые шэнэ аргаар хуряажа абаха зорилго табинхайбди. Энэ ушарта ороoһо тарян гээлтэ хоролтодо багаар орохо байна,—гэжэ бригадир нүхэр А. Гармаев хөөрэнэ.

Тус бригадада ажаллажа ябаһан комбайнернууд нүхэд Ю. Мужанов, Ц. Доржиев, С. Баторов болон бусадай агрегадууд һаатангүй, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлнэ. Тэдэнэр халаанайнгаа даабарииe 150—200 процент дүүргэжэ, һүүлэй 10 үдэрэй туршада тус бүридөө 200 гаран гектар таряа хуряагаад байна.

Комбайнһаа гараһан таряае шэрэлгэдэ 10 гаран машина таһалгаряагүй ябана. Жолоошод хоорондоо мүрысэжэ, даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Колхозой ехэ тоог дээрэ хүн зон олон. Тэндэ ажал хүдэлмэри түхэреэн сүүдхэ соо ябуулагдана. Һайса сэбэрлэгдэжэ, хатаагдаһан ороoһо тарян Хилганын бэлэдхэлэй пунктда хойно хойноһоо таһалгаряагүй абаашагдана. Эндэхи колхознигууд гүрэндэ таряа худалдалгые сентябриин 15 хүрэтэр дүүргэхээр шиидэнхэй. Үнгэрһэн 5 үдэрэй туршада 500 гаран тонно тарян бэлэдхэлэй пунктда эльгээгдэбэ. Ороoһо таряа ашагшад И. Ринчинов, багшын институдай студент Э. Абросимова болон бусад нүхэдтөө ажалай жэшээ харуулна.

Аймаг соогоо таряа хуряалга, тушаалгаар түрүү һуурида гараад, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз айкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг абаа.

Эндэхи партийна эхин организаци (секретарь нүхэр Г. Ламуев) таряа хуряалга, тушаалгада ябагшадай дунда ниитэ-политическэ, ойлгуулaмжын хүдэлмэри нүлөө ехэтэйгээр ябуулна. Хамта 33 агитатор ажал хүдэлмэриин ябаса, түрүүшүүлэй амжалта, дүй дүршэл, колхознигуудай саашанхи зорилгонууд тухай һонирхолтой хөөрэлдөө хэдэг. «Дайшалхы хуудаһан», «молни» саг соогоо гаргагдажа, түрүү механизатор, тракторист болон колхознигуудай ажал хүдэлмэри тухайнь тодорхойгоор хэлэгдэдэг. Гадна колхозой ниитын ажалда хайша хэрэгээр хандадаг, залхуу хойрог хүнүүд хурсаар шүүмжэлэгдэнэ. Агитаторнууд Б. Лубсанов, Э. Балганов, Тогмидон, Б. Жабон гэгшэд колхознигуудай дунда хүндэтэй болонхой.

Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид өөһэдын машина, техникэтэй болоһон түрүүшын жэлдэ таряа хуряалгаяа иигэжэ эмхитэйгээр ябуулна. Партиин XXI съезд зарлаха тухай мэдээсэлээр урмашаһан колхознигууд шэнэ эршэ хүсэтэйгөөр ажаллана.

Д. Балданов.

Колхознигуудай баяр

Байкало-Кударын аймагай ажалшад КПСС-эй XXI съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тулада ажалай амжалта туйлаха шэнэ уялгануудые абана.

Райпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд хүн зондо эд бараа худалдаха энэ жэлэйнгээ түсэб декабриин 25 болотор 100 процент, комиссионно худалдаа наймаанай—120 процент, түүхэй эд бэлэдхэлэй түсэбөө декабриин 20 болотор, ном наймаалха жэлэйнгээ түсэб 110 процент дүүргэхэ гэхэ мэтэ уялга абабад.

Аймагай олзоборилгын артелиин хүдэлмэришэд үйлэдбэриин түсэбөө Агууехэ Октябриин 41 жэлэй ой хүрэтэр эрхим шанартайгаар дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Ждановай нэрэмжэтэ колхоздо митинг болoжо, КПСС-эй ЦК-гэй сентябриин Пленумэй шиидхэбэрииe һайшааба.

— 1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ асуудалнууд партиин XXI съезд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ болобо. Энэнь оронойнгоо арадай ажахые түргэнөөр хүгжөөхэ, ажалшадай материальна болон культурна байдалые улам һайжаруулан, бүри жаргалтай, бүри баян болгохо гэһэн парти, правительствын анхарал оролдолгын гэршэ мүн» — гэжэ колхозой хонишон нүхэр В. Падерин мэдүүлбэ.

— Партиин XXI съезд манай оронииe саашадань түргөөр хүгжөөхэ түсэб хараалханъ гээшэ. Партиингаа энэ ехэ анхаралда харюу болгон, манай бригада хартаабха хуряалгаа сентябриин 16 болотор, газарай бүхы эдеэнэй ургасые сентябриин 25 болотор хуряажа дүүргэхэ»,—гэжэ колхозой тарян ажалай бригадир нүхэр А. Ф. Плюснин хэлэбэ.

Партиин XXI съездые ажалай шэнэ амжалтаар угтахын тула аймагай колхозуудта социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ байна.

Е. Ненашев.

Абаһан уялгаяа үлүүлэн дүүргэнэ

Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой 3-дахи комплексно бригадын комбайнер Найдан Цыбенов таряа хуряалгада түгэс бэлэдхэлтэйгээр ороһон байгаа. Тиихэдээ хүдэлмэриин 20 үдэр соо 400 гектар таряа хуряаха гэһэн уялга абаһан юм.

Таряа хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилэн, нүхэр Цыбеновэй агрегат абаһан уялгаяа дүүргэжэ эхилһэн байна. Халаан бүхэндөө 18—20 гектар талмайн таряа хуряана. Мүнөө 300 гаран гектарай таряа хуряажа, 1500 центнер ороoһо сохёод байна.

Доодо-үшөөтэйнхид энэ эрхим комбайнерай ажалые үндэрөөр сэгнэнэ.

С. Табдаев.

КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съезд зарлаха тухай партиин ЦК-гэй сентябриин 5-да болоһон Пленумэй тогтоолдо зорюулһан митинг судна бүтээлгын, заһабарилгын заводто һая болобо. Заводой хүдэлмэрилэгшэд партиин XXI съездын хүндэлэлдэ дээшэлүүлгэдэһэн уялга абаа. **Зураг дээрэ:** модо болбосоруулгын цехын модошо дархан Г. Фролов митинг дээрэ үгэ хэлэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

ПАРТИИН АНХАРАЛДА ХАРЮУ БОЛГОН

Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо дүршэлтэй, үнинэй механизатор Семён Иванович Иванов ажалладаг.

— Мүнөө хүдэлмэриин наһанһаа үнгэрбэшье, түрэл колхоздоо али болохо аргаар туһалха, ажаллаха дуран хүрэнэ. Би таряа хуряалгын үедэ 500 гектар таряа хадаха гэжэ үгэеэ үгөө һэм. Энэ уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлжэ байнаб,— гэжэ комбайнер Семен Иванович баяртайгаар хөөрэнэ.

Комбайнерай мэргэжэлые эрхим һайнаар шудалһан, ажал хүдэлмэридөө оролдосотой, нарин нягтаар хандадаг механизатор нүхэр Иванов комбайнаа сүлөөтэй сагтаа, хүдэлмэриин һүүлээр ходо тоһодожо, заһабарилжа ябадаг заншалтай. Тиимэһээ машинань ойро зуурашье эбдэржэ һаатангүй, бүтээсэтэй һайкаар ажалладаг. Эдэ үдэрнүүдтэ халаан бүридөө 10,5 гектар хуряаха аад, 23—24 гектар хүргэнэ. Хуряалгада ороһонһоо хойшо 200 шахуу гектар тэрэ хадаба.

Ээлжээтэбэшэ XXI съездые зарлажа, 1959—1965 онуудта оронойнгоо арадай ажахые хүгжөөхэ асуудалые зүбшэн хэлсэхэ тухай һаяхан болоһон сентябриин Пленумэй тогтоолые Семен Иванович айхабтар баяртайгаар угтаа.

— Манай түрэл парти, правительствомнай арадайнгаа ажахые һалбаруулан хүгжөөхэ тухай саг үргэлжэ анхаралаа хандуулжа байдаг. Энээнэй тодорхой гэршэнь тус Пленумэй шиидхэбэри болоно,— гэжэ комбайнер Иванов сэдьхэлээ ханангяар хөөрэнэ.

Партиингаа халуун анхаралда ажалай бэлэгээр харюусахын тула Семен Иванович саашадаа даабаряа хоёр хахад дахин дүүргэжэ ябахаб гэжэ мэдүүлбэ. **Зураг дээрэ:** суута комбайнер Семен Иванович ажаллажа ябана.

А. Егоровой фототекст.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Үрэһэ хүрэнгэ гүйсэдөөр хааха гээшэ парторганизациин шухала хэрэг

«Колхозно байгуулалтые улам саашадань хүгжөөхэ, машинно-тракторна станцинуудые хубилгаха тухай» КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолой үндэһөөр манай колхозой ажабайдалда ехэхэн хубилалта болоо.

Энэ түүхэтэ тогтоолые коммунистнууднай гүнзэгыгөөр шудалжа, ехээр һайшаагаа бэлэй. Өөрын машина, техникэтэй, механизаторнуудтай болоод, өөрын үзэмжөөр хүдэлмэреэ ябуулжа, гээгдэнги байһан тараан ажалаа түргөөр хүгжөөхэ аргатай болообди.

Үнгэрэгшэ хабар 19 трактор, 8 комбайн, хүдөө ажахын бусад олон машина, зэмсэгүүдые 700 мянган түхэригтэ худалдажа абаһан байгаабди. Тиигэжэ түрүүшынхеэ өөрын хүсөөр хабарай тарилга хээ һэмди.

Хабарaймнай тарилга яһала эмхитэйгээр, саг болзортоо хэгдээ һэн. 2300 гаран гектар эртын тараан арбаад хоног соо таригдаһан байгаа.

Тараан ажалаа тодорхойгоор хүтэлбэрилхын тула партийна организацимнай ехэ хүдэлмэри ябуулна. Олохон коммунист, комсомолшуудаа тараан ажал дээрэ хүдэлмэрилхөөр томилһон байнабди. Тракторно-тараан ажалай бригадын бригадираар дүй дүршэлтэй механизатор Б. Раднаев, тэрэнэй туһалагшаар Ч. Цыбиков, агрономоор Ц. Нечкина, тараанай тоогые даагшаар В. Ангаланов, трактористаар Л. Бадмасалов, Д. Шадапов гэгшэд томилогдоо бэлэй.

Тараан ажал эрхилхынь тула һайн, найдабаритай хүнүүдые томилһомнай ехэ зүб байгаа. Коммунистнууд, комсомолшууд даaһан участогуудайнгаа ажал хүдэлмэри толгойлон, дэбжэлтэ туйлажа захалаа. Машина, техникэеэ зүбөөр хэрэглэхэ, хүдэлмэриингөө шанарые һайжаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд абтаад, тараан ажалнай хүгжэжэ захалаа.

Хабарай тарилга хаһа саг соонь, һайн шанартайгаар хэһэнэй ашаар мүнөө бараг ургаса хуряажа байнабди. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 9—10 центнер орооһон абтана. 232 гектар үрэһэнэй участогһаа гектар бүриин 20 центнер хүрэтэр ороoһон суглуулагдана. Энэмнай республикын холын хойто, ходо гандадаг аймагта муу бэшэ ургаса гэжэ тоологдохоор байна.

Колхозой правлени, партийна организаци нютагай байдалда таараһан эрхим сортын үрэһэ хүрэнгэ хааха асуудалда онсо анхарал хандуулна.

Манай колхоз 250 гектар үрэһэнэй участогтай. Ган гасуур болоһон нёдондо жэл энэ участогһаа хүрэнгэдэ хүсэд хүрэхэ үрэһэ абаад, аймагайнгаа «Коммунизм», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта 1700 центнер үрэһэнэй ороoһо худалдаа һэмди. Мүнөө намар 3000 центнер шэниисын, 2500 центнер овёсой, 300 центнер хара тараанай үрэһэ хаахамнай. Иимэ хэмжээнэй, эрхим шанартай үрэһэ саг дары бэлдэхэ арга манайда бии. Мүнөө энэ хүдэлмэри түлэг дундаа ябуулагдажа байна.

Эрхим шанартай үрэһэ хүрэнгэдэ зорюулан хааха, гүрэндөө 3 мянган центнерһээ бага бэшэ тараа худалдаха зорилго табяад, тэрэнээ дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байнабди. Хааһан үрэһэеэ срэхэ хабар болотор һайнаар хадагалха гээшэ ехэ харюусалгатай хэрэг байһан туладань, манай партийна организаци ороoһо сэбэрлэжэ мэргэжэһэн коммунист В. Ангалановые томилоо. Ерэхэ жэлэй тарилгын үрэһэн сентябрь һара соо хүсэд хаагдаха.

Д. Шагдарон, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь.

Эмхидхэхы үүргээ дээшэлүүлхэ

Ториин аймагай колхозуудай поли дээрэ энэ жэл урданайхиһаа дутуугүй ургаса гараа гэжэ нютагай хүн зон хэлсэнэ. Тараа хуряалга саг болзор соонь эхилээд, хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэһэн «Заветы Ильича» колхоз шэниисэ, хара тараагаа хадажа, августын 27-до дүүргээ. «Улаан Бургалтай», Ленинэй нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозууд хуряалгын бүхы машина, техникые, зэр зэмсэгүүдые дүүрэн хүсөөрнь хэрэглэн, ургаса хуряалгаяа һайнаар ябуулжа байна.

Гэхэ зуура, «Красный Октябрь» колхоз тараа (1600 гаран гектар) хуряалгада ороһоор хахад һара боложо байнхай. Теэд энэ хугасаа соо оройдоо 120 гектарай ургасые хадаад байна. Иимэ гээгдэл юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Н. Дашиев, парторганизациин секретарь Б. Дамбаев амяарлан хадалгые тоонгүй, «энэшни дабхар ажал болохо юм» гэһэн буруу, тон гээгдэнги һанал гаргаһан байгаа.

Тараа хуряалгын эхилһэнһээ хойшо колхознигуудай дунда ойлгуулламжын, агитационно хүдэлмэри юрэдөөшье ябуулагданагүй. Нэгэшье агитатор агрегадуудта, тоог дээгүүр ябажа колхознигуудтай хөөрэлдөө хээгүй. Хуһалуур гэжэ газарта байдаг полевой стан соо ороходо, үнгэрөөшэ хабар үлгэгдэһэн хоёр лозунг, 3—4 плакат хирэ тооһондо дарагдашанхай байба.

Колхозой партийна организаци агитаторнуудтаа ямаршье даалгабари, зүбшэл үгэнэгүй. Комбайнай агрегадууд хоорондо мүрысөөншье эмхидхэгдээгүй, үрэ дүнгэй самбарта хэнэй, хэды шэнээн тараа хадаһан тухай бэшэгдэнэгүй.

Эндэхи партийна организацида 40 гаран коммунистнууд бии юм. Тэдэниие тараа хуряалгын харюусалгатай участогуудта табиха тухай асуудал хэлсэгдээгүй байшоо.

Тараа хуряалгын хажуугаар малдаа үбһэ тэжээл бэлдэжэ байха ёһотой аад, юушье хэнэгүй. Колхознигуудай олонхинь мүнөө өөһэдтөө үбһэ, һолоомо үдэр һүнигүй суглуулжа байна. Тиихэдэ комбайнай хадаһан поли дээрэхи һолоомо Харацай гэжэ газарта малаар гэшхэгдэжэ, үригдэжэ эхилээ. Эдэ бүгэдые колхозой хүтэлбэрилэгшэд хаража байгаад, ямаршье хэмжээ абанагүй.

Д. Аюшеев, манай корр.

КЯХТЫН АЙМАГТА

САГ ҮРГЭЛЖЭ ХҮДЭЛМЭРИЛХЭ АГИТПУНКТ

Городой садта саг үргэлжэ хүдэлмэрилхэ агитпункт энэ жэлдэ эмхидхэгдэһэн юм. КПСС-эй райком эдэбхитэй коммунист пенсионер Номероцкий гэгшэдэ агитпунктые даалгаһан байна.

Агитпунктын дэргэдэ консультаци үгэхэ тусхай стол бии болгогдоо. Тэндэ багшанар, партийна, советскэ болон научна хүдэлмэрилэгшэд, мүн юристнэр дежурилдэг байна. Долоон хоног бүхэндэ тэндэ 1—2 дахин лекци уншагдана.

Һүүлшын хоёр һара соо 100 гаран консультаци үгтэһэн, арбаад лекци уншагдаһан байна.

БОЛБОСОН ТҮХЭЛТЭЙ БОЛГОНО

Кяхта город жэл ерэхэ бүри болбосон түхэлтэй, гоё һайхан болгогдоно. Тала байһан газарта шэнэ гэрнүүд бодоно. Городой дунда арбан жэлэй һургуулиин хоёр дабхар байшангай хана шулуугаар бодхогдонхой.

Городые таримал модоор ногооруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Гансахан энэ жэлдэ арбаад мянган модон һуулгагдаа.

Городой гол гудамжада шулуун дэбдигдэнэ. Хойноһоонь тэрэ харгы асфальтаар хушагдана. Энэ хүдэлмэри байгша оной сентябриин 15 хүрэтэр дүүргэгдэхээр хараалагдана.

ЭРТЭ УРДЫН БАЙДАЛЫЕ ШЭНЖЭЛХЭ ЭКСПЕДИЦИ

Академик В. А. Обручевой нэрэмжэтэ хизаар ороноо шэнжэлхэ Кяхтын музей «Черемуховая» гэжэ хүндыдэ байдаг гуннуудай шэбээ шэнжэлхэ археологическа малталга нёдондо хэһэн байгаа.

Кяхтын музей гуннуудай байһан тэрэ газарые малтаха шэнэ экспедици эмхидхэбэ. Экспедициинхид шэнжэлэгдээгүй байһан эртэ урда сагай гуннуудай ажабайдал, культура болон абари заншал хүсэдөөр элирүүлхэдэ туһалха байна.

СЭСЭГҮҮДЭЙ ВЫСТАВКЭ

Музейн туршалгын участок дээрэ 50 гаран зүйлэй элдэб сэсэг ургуулагдана. Эндэ ургуулагдаһан рассада гансахан городой зоной дунда бэшэ, мүн хүдөө нютагүүдта тараагдана. Галуута Нуурайхид музейн туршалгын участогһаа 800 түхэригтэ сэсэгэй рассада абаашаһан байна.

Музейн үүсхэлээр городой сэсэрлиг сад дотор сэсэгүүдэй выставкэ һаяхан эмхидхэгдэбэ. Тэндэ орогшод выставкэ ехээр һонирхон хараа.

А. Михайлов.

ХЭБЛЭЛЭЙ ШЭНЖЭЛЭЛ

Соёлой добтолгын ябасые һайнаар харуулха

КПСС-эй Бурядай обкомой IV пленум «Республикын культурын хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэдэхи съездын хандалга тухай» асуудал зүбшэн хэлсээд, соёл культураяа саашадань хүгжөөхын тула үргэн ехэ добтолго эмхидхэхэ үүсхэлые һайшааһан байна. Тус хандалга соо табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлхэ тодорхой хэмжээнүүдые хараалхыень партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой организацинуудые уялгалхатайгаа хамта, «культурно-гэгээрэлэй түрүү эмхи зургаануудай, һургуулинуудай, элүүрые сахиха зургаануудай, мүн соёлой добтолгодо оролсоһон предприяти, колхоз, совхозуудай хүдэлмэриин дүй дүршэл саг үргэлжэ харуулжа байха» гэжэ газетэнүүдые уялгалһан байгаа.

Обкомой IV пленумэй тогтоолой гараһанһаа хойшо хоёр һара шахуу болоо. Энэ үе соо республикымнай город, аймаг, сомон, предприяти, колхоз бүхэндэ соёлой добтолго захалһан байна. Культурын хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэдэхи съездын хандалга партиин райкомуудай пленумүүд, аймагай болон зарим сомоной, сельскэ Совесүүдэй сессинүүд дээрэ, август һарада зарим аймагуудай багшанарай конференцинүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, арад зоной соёл культурые хүгжөөн дээшэлүүлхэ тодорхой хэмжээнүүд хараалагдаад, бэелүүлэгдэжэ эхилбэ. Иимэ шухалын шухала асуудалые городууд болон аймагуудай газетэнүүд ямараар харуулна гээшэб?

Түнхэнэй аймагай **«Красное знамя»** газетэ тэндэ соёлой добтолгын хэр зэргээр дэлгэржэ байһан тухай ходо бэшэнэ. «Соёл культураяа хүгжөөхын түлөө добтолго эхилээ» гэһэн түрүү бэшэгтэйгээр Бурядай АССР-эй культурын хүдэлмэрилэгшэдэй съездын хандалгые июлиин 13-да толилһон юм. Удаа тээнь «Республикын соёл культурые саашадаа хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» гэһэн Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй тогтоол, партиин райкомой пленумэй, мүн аймагай культурын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаанай тоосоонуудые хэблээ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ аймаг доторнай соёл гэгээрэлэй хэдэн байшангууд, хэдэн зуугаад байрын гэр баригдаа гэжэ «Хотон тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгое» гэһэн августын 15-най түрүү бэшэг соогоо тэмдэглээд, XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Победа», «Искра» колхозуудай түб тосхонуудайнь болбосон түхэлтэй болоодүй, модо сэсэрлигээр шэмэглэгдээдүй байһан тухай бэшээд, соёлой добтолгын гурбан жэл соо юу хэхэ, юу бариха тухай бэшэнэ.

«Соёл болбосоролоо улам хүгжөөхын түлөө» гэһэн тусхай гаршаг бии болгоод, тэрээн дороо соёлой добтолгын хэрзэргээр ябажа байһан тухай бэшэг, статьянуудые тунхаглана.

«...Соёлой добтолгын гурбан жэл соо 10 клуб, 10 библиотекэ, 32 культбаза, амаралтын 3 байшан, 13 медицинскэ эмхи зургаан, 6 гостиница баригдаха, 31 мянган модон һуулгагдаха. Зарим колхозууд гэр байшангуудые бодхоожо эхилээ. «Знамя», XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд 250 хүнэй һууритай хоёр дабхар клубуудые барижа байна» гэжэ культурын таһагай хүдэлмэрилэгшэ В. Беломестных «Соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ хүндын хэрэг» гэһэн статья соогоо бэшэнэ.

XVII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо эхэнэрнүүдэй Совет бии болгогдоһон тухайда бэшэһэн байха юм. Тэрэ Совет ямар зорилготойгоор байгуулагдааб гэбэл иимэ: колхозойнгоо түб тосхониие болбосон түхэлтэй болгохын тула ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа эхилхэ, ариг сэбэрые бүри наринаар сахиха, архидалга, хулиганталга болон бусад залихай ябадал гаргадаг ушарнуудтай эрид шууд тэмсэхэ, энэ хэрэгтээ бүхы колхознигуудые, илангаяа эхэнэрнүүд, залуушуулые олоор хабаадуулха юм. Тиигэжэ гурбан жэлэй соёлой добтолгые өөрынгөө тосхондо ударидан бэелүүлхэ ехэ харюусалга эхэнэрнүүдэй Совет даажа абаа. Энэ үүсхэлыень КПСС-эй айкомой бюро һайшаагаад, ондоо колхозууд, предприятинуудта, эмхи зургаануудта эхэнэрнүүдэй Соведүүдые эмхидхэхэ гэжэ колхозуудай правлени болон партийна организацинуудые, сомоной Соведүүдые, профсоюзай эмхинүүдые уялгалаа.

«Олоной хүсөөр иимэ юумэ хэгдэхэ байна» гэһэн гаршагтай Н. Крутиковай бэшэг һонирхолтой юумэнүүдые дурдана:

«...Хэрэн тосхоной Горхон үйлсын айлнуудай суглаан һаяхан болоо. «Культураяа саашадань хүгжөөхэ гурбан жэлэй соёлой добтолго эмхидхэхэ тухай» сомоной Соведэй шиидхэбэриие зүбшэн хэлсээд, тэрээндэ эдэбхитэйгээр хабаадаха гэжэ шиидхээ. Тиихын тулада долоон хоног соо нэгэ дахин (субботодо) үйлсэеэ, гэртэхи, газаахяа тон сэбэрээр арилгадаг болохо, гэртээ сэбэрээр байха гэлсээ. Тиигэжэ хэлсэһэнэй һүүлээр үйлсэеэ, газаахяа арилгаа. Мүнөө намар үйлсэдөө модо һуулгахань, угаадһанай нүхэ, шабхан барихань, үхибүүдэй наадаха талмай түхеэрхэнь. Саашадаа сэсэрлигтэй болохо, тротуар хэхэ... Кино, лекцидэ хамтааран ошоод, хожомынь зүбшэдэг болохонь. Энэ хүдэлмэриие [...] **рилхын тулада үйлсын** [...] **эмхидхэгдээ».**

«Красное знамя» газетэ [...] добтолгын эхин дээрэ эдэбхи [...] гаргагшад тухай бэшэхэтээ [...] энэ шухала хэрэг тоодоггүй [...] хүтэлбэрилэгшэдые шангаар [...] жэлнэ. Ном судар наймаал[...] тоонгүй, тэдэниие углуу бү[...] обооложо, даражархидаг [...] эд хэрэглэгшэдэй коопераци[...] рүүлэгшэ нүхэр Арьяев Вл[...] вай фельетон соо шангаар ш[...] лэгдээ. Соёл культурын хэ[...] жэдэ гаргашалхын тула жэл[...] дэ 20—30 мянган түхэриг мү[...] раалаад, тэрэниие түсэблэһэ[...] роо гаргашалдаггүй, лекци у[...] даггүй, үйлсэ гудамжануудые [...] босон түхэлтэй болгохо гэжэ [...] доггүй, сэсэрлиг таридаггүй, хохирто, шабар шабхада [...] шоод һуудаг, Харбяатын к[...] хүтэлбэрилэгшэд Ю. Уго[...] корреспонденци соо шүүмж[...] нэ. Тэрээнһээ гадна, хүнэй [...] дада архиин ямар хоро [...] тухай статья тунхаглагдаа.

Соёлой добтолгын ябас[...] ходо бэшэдэг байбашье, по[...] скэ болон шэнжэлхы эрдэм[...] рүүлдэг бүлгэмэй гэшүүдэй, соохи хэдэн зуун багшанарай [...] цинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй, ажахын мэргэжэлтэдэй энэ [...] ямараар хабаадажа байһа[...] бэшэхээ мартана. Энэ дута[...] дары усадхаха зэргэтэй.

Харин Заиграйн аймагай [...] **знаменем Ленина»** газетын [...] хоёр һара соо гаргаһан но[...] дые иража харабал, республ[...] лон аймаг соо соёлой доб[...] ябажа байһан тухай мэдэхы[...] гүй. Гурбан жэлэй соёлой д[...] хэхэ асуудал партиин айком[...] нум дээрэ, аймагай болон с[...] поселково Соведүүдэй се[...] дээрэ зүбшэгдэн хэлсэгдээ [...] али үгы гү гэжэ газетын х[...] һаа мэдэхын аргагүй. Баг[...] суглаан дээрэ абаһан [...] хэбэри болон мэдээсэлнүүд [...] соёлой добтолгодо багшана[...] баадалсаха тухай нэгэшье ү[...] тын хуудаһанда гараагүй. [...] гөө тосхониие болбосон т[...] болголсо» гэһэн сентябриин [...] түрүү бэшэг доторнь гэр ба[...] дые гоёожо бариха, модо һ[...] шухала гэжэ яһала зүб хэ[...] Теэд гурбан жэлэй соёлой д[...] тушаа нэгэшье үгэ баһал [...] гүй байба. Энэнь Заиграйн а[...] газетын тон ехэ дутагдал бо[...]

Мүн **Зэдын, Хэжэнгын,** Му[...] бэрэй газетэнүүд соёлой д[...] тухай халирхайгаар, хаа яа[...] Энэ горьтой дутагдалаа [...] газетэнүүд бушуу усадхаха [...]

Республикын журналистнуудай суглаан болобо

Журналистнуудай һаналаа нэгэдэлгын Уласхоорондын үдэртэ зорюулагдаһан суглаан сентябриин 11-дэ Улан-Удэдэ үнгэргэгдэбэ. Городой журналистнууд, партийна болон советскэ хүдэлмэрилэгшэд, рабкорнууд суглаанда хабаадалсаба.

«Эб найрамдалай, арадуудай аюулгүйн байдалай түлөө, бүхы дэлхэйн түрүү журналистнуудай һаналаа нэгэдэлгын түлөө тэмсэхэ хэрэгтэ журналистнуудай зорилгонууд» гэһэн элидхэл нүхэр Стегачев хээ. Энэ асуудалаар хэдэн хүнүүд үгэ хэлэбэ. Удаань суглаанда хабаадагшад тогтоол баталан абаа.

Һүүлээрнь эмхидхэлэй асуудал шиидхэгдэһэн байна. Республикын журналистнуудай эмхидхэлэй комитедтэ нүхэд **И. М. Стегачев** (түрүүлэгшэ), **Ц. Ц. Цибудеев** (орлогшо), **Ф. В. Бальбуров, Б. А Очиров, И. Н. Ожигов, А. К. Чебунин** гэгшэд һунгагдаа.

Манай республикын жур[...] нууд монгол-советскэ хани [...] най Бүхэсоюзна бүлгэмэй [...] таһаг байгуулха гэжэ [...] Иимэ таһаг байгуулха су[...] хабаадалсахын тула нүхэд [...] Стегачев, Ц. Ц. Цибудеев, Балдаев, Г. Ф. Баханов, Д. [...] жидон, А. Б. Мангатханов делегадаар һунгагдаба.

ПАРТИЙНА ҺУРАЛСАЛАЙ ЗАРИМ АСУУДАЛНУУД

Республикын партийна организацинууд һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлдэжэ байна. Олон аймаг болон городуудай партийна организацинууд һургуули, кружогуудайнгаа үнгэрэгшэ жэлэй хүдэлмэриин дүнгые суглаанууд дээрээ хэлсэжэ үзөөд, коммунистнуудай, партийнабэшэ эдэбхитэдэй һанамжые хараадаа абажа, энэ жэлэй һуралсалые тодорхойлбо. Жэшээнь, Түнхэнэй аймагай партийна организацинуудта партийна һуралсал олон янзаар эмхидхэхэ гэжэ шиидхэгдээ. Энэ жэлдэ 5 политһургуули, КПСС-эй түүхэ шудалха 12 кружок болон семинар, марксизм-ленинизмын сургаал шудалха 11 кружок эмхидхэгдэбэ. Мүн хүдөө ажахын экономико шудалха 12 кружок болон семинарнууд, политэкономи шудалха 2 кружок, философиин 1, мүнөө үеын политика үзэхэ 7 кружок байгуулагдаа. Аймагай организацинуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, колхозуудай түрүүлэгшэнэр, партийна организацинуудай секретарьнар аймагай 2 жэлэй экономическа һургуулида һураха. Зуу гаран коммунистнууд энэ жэлдэ бэеэ даагаад һуралсаха, олон коммунистнууд дунда һургуулида һураха юм.

Партиин Түнхэнэй айком пропагандистнуудые шэлэн олохо хэрэгтэ ехэ һаналаа табиһан байна. Эдээнэй олонхинь пропагандистын хүдэлмэриин ехэ дүй дүршэлтэй, эрдэм һургуулитай зон. Жэшээнь: агроном Стрелков, багшанар Пантелеев, Колесниченко болон бусад бии. Мүн бүгэдэндэ хүндэтэй, дүй дүршэл ехэтэй болоһон коммунистнуудые партиин айком комсомолой һуралсал хүтэлбэрилхыень эльгээгээ, энэнь ехэ зүйтэй. Урда жэлэйхидэл адляар мүнөө жэлдэ колхозой түрүүлэгшэнэр нүхэд Шафиров, Асенков, Халудоров гэгшэд комсомолой кружогуудые хүтэлбэрилхэ. Мүнөө жэлдэ 15 коммунистнар түрүүшынхеэ пропагандистаар томилогдобо. Эдэнэй дунда хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, багшанар болон бусад бии. Тиибэшье, эдээндэ саг үргэлжэ туһалжа байха хэрэгтэй. Эдэнэрэй олониинь КПСС-эй обкомой дэргэдэ үнгэргэгдэхэ семинарта хабаадаха.

Мүн бусадшье аймагуудай партийна олон организацинууд һуралсалай шэнэ жэлдэ эмхитэйгээр бэлэдхэжэ байна. Партийна һуралсалые зүбөөр тодорхойлхоһоо гадна, һуралсалай хэшээлые хаа хаанагүй эмхитэйгээр эхилхэ шухала. Семинарнууд болон кружогуудай хүдэлмэриие тодо һайнаар эмхидхэхэдэ һурагшадые журамшуулдаг байна. Тиимэ хадань, түрүүшын үдэрһөө эхилээд энээндэ һаналаа табиха шухала.

Городуудта октябриин 1-һээ, хүдөөдэ октябриин 15-һаа һуралсалай жэл эхилхэ. Гэтэр, хүдөөгэй партийна организацинууд аргын байгаа һаа, һуралсалайнгаа жэлые үшөө эртэ эхилхэдэнь болохо.

Һуралсалай жэлэй турша соо семинарнууд болон кружогуудта 60 час соо үзэхэ материал шудалжа гараха юм. Һуралсалай жэлэй 7—8 һара соо үргэлжэлдэг хадань, һара соогоо 6—8 часһаа үсөөн бэшэ хэшээл үнгэргэгдэхэ болоно. Һара бүридэ 3—4 хэшээлһээ үсөөн бэшые үнгэргэхөөр һуралсалаа түсэблэхэ хэрэгтэй.

Кружогууд болон семинарнуудай хэшээлнүүдые удха түгэлдэрөөр үнгэргэхэ хэрэгтэ ехэ һаналаа табиха шухала. Энэ талаар партийна һуралсалай үнгэрэгшэ жэлэй хүдэлмэриһөө һургаал абамаар юумэн олон. КПСС-эй ЦК-гэй Пленумүүдэй тогтоолнуудые, СССР-эй Верховно Соведэй ойн баярай сессиин материалые, коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай Москвада болоһон зүблөөн дээрэ баталагдан абтаһан декларациие, эб найрамдалай Манифестые үзэһэнэй ашаар партийна һуралсал ажабайдалтай нягта холбоотой болоһон байна. Эдэ материалнуудые шудалхадаа коммунистнуудай үүсхэл эдэбхи дээшэлһэн, республикын үмэнэ табигдаад байһан бодото зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ олониитые элсүүлхэдэнь туһалһан байна.

Ушар иимэһээ һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ хүдэлһэн эрхим пропагандистнарай, кружогууд болон семинарнуудай дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй. Үнгэргэгдэхэеэ байгаа пропагандистнарай семинар дээрэ партиин айком болон горком бүхэн үнгэрэгшэ жэлэй партийна һуралсалай һайн талыень, мүн дутагдалыень һайса хараха ёһотой.

КПСС-эй түүхэ шудалха кружогууд болон семинарнуудай хүдэлмэридэ һургаал абамаар юумэн бии байна. Жэшээ болгон Яруунын аймагай Үльдэргын дунда һургуулиин партийна организациин дэргэдэхи кружогой хүдэлмэри хараад үзэе. Энэ кружогой пропагандист нүхэр Пунцуков марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолые, партиин съезд, конференцинүүдэй, мүн партиин ЦК-гэй Пленумүүдэй шиидхэбэриие хэрэглэлсэдэг байгаа. Гадна, һуралсалай жэлэй үедэ партиин түүхээр 7 темэ, «Мүнөө үеын уласхоорондын коммунистическэ хүдэлөөндэ ревизионизм эгээн ехэ аюул хэнэ» гэһэн темэ үзэһэн байна. Кружогто һурагшад хүдөөгэй олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, арад зондо элидхэл, лекци уншадаг болоһон байха юм.

КПСС-эй түүхэ шудалха кружогуудай пропагандистнарта саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлхэ талаар тусгаар анхарал хандуулха хэрэгтэй. Һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ зарим газарта политическэ һуралсалай кабинедүүдэй зүгһөө пропагандистнар зохихо туһаламжа абадаггүй һэн. Партиин түүхэ шудалхада ехэ туһаламжа үзүүлмээр, «Политическэ һуралсалда туһаламжа» гэжэ журналые пропагандистнарта хэрэглүүлдэггүй байгаа. Энэ журнал партиин түүхэ үзэхэдэ ехэ туһатай.

Һуралсалай энэ жэлдэ түрүүшынхеэ марксизм-ленинизмын сургаал шудалха кружогууд болон семинарнууд байгуулагдажа байна. Иимэ кружогуудта марксизм-ленинизмын шухала шухала асуудалнууд, жэшээнь, философиин, политическэ экономиин, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, социализм болон коммунизмын шухала шухала асуудалнууд шудалагдаха байна. Эдэ кружогууд болон семинарнуудта эрдэм һургуули ехэтэй пропагандистнар хэрэгтэй болоно. Тэдэндэ саг үргэлжын туһаламжа үзүүлхэ шухала.

Мүнөө үеын байдалай политика шудалха кружогуудта нёдондо эгээл олон коммунистнууд һуралсадаг байгаа. Олон пропагандистнар кружогуудай хэшээлые шадамараар үнгэргэдэг, үзэжэ байһан темэеэ гүнзэгыгөөр ойлгуулхые оролдодог, материалаа удха түгэлдэрөөр хөөрэжэ үгэдэг һэн.

Энээнтэй хамта, эдэ кружогуудай хүдэлмэридэхи дутагдалые тэмдэглэнгүй гарахын аргагүй. Зарим газарта пропагандистнарай муу бэлэдхэлтэй ерэһэнэй гэмээр эдэ кружогуудай хэшээл ёһын тэдысэ, һонигүйгөөр үнгэрдэг, заримдаа хэшээлынь юрын газетэ уншалга болоод үнгэрдэг байгаа. Эдэ дутагдалые һуралсалай шэнэ жэлдэ дахин дабтахагүйн тулада иимэ кружогуудые бодомжотойгоор байгуулха хэрэгтэй. Гүрэн доторхи, мүн уласхоорондын байдалда зохихо тобшолол хэжэ шадахаар—дүршэл ехэтэй, эрдэм һургуулитай пропагандистнартай газарта иимэ кружогуудые байгуулхадаа партийна организацинууд ехэ зүб юумэ хэнэ.

Партийна гэгээрэлэй хүдэлмэридэ экономическа һуралсал ехэ һуури эзэлдэг байна. Мүнөө үедэ экономическа эрдэм һургуулигүйгөөр үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэнь бэрхэтэй болоо гэжэ ажабайдал тодоруулаа. Үйлэдбэриин экономико шудалха олон кружогууд, семинарнууд һайнаар хүдэлһэн байна. Партиин Тарбагатайн, Заиграйн, Баргажанай болон бусад айкомуудай дэргэдэ энээнэй урда тээ хүдэлжэ байһан хоёр жэлэй экономическа һургуулиин дүй дүршэл дээрэһээ харахада, һуралсалай шэнэ жэлдэ партиин айком, горком бүхэнэй дэргэдэ иимэ һургуули байгуулмаар. Гадна, экономическа конференци үнгэргэхэдөө түрүү [...] шэлые шэнжэлэн үзэхэ, үйл[...] дэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ уга[...] той гэжэ хэлэмээр байна. [...] жотой һайнаар эмхидхэһэн конференци аргагүй ехэ а[...] хүргэдэг гэжэ партиин айко[...] һайса мэдэнэ. Теэд һур[...] үнгэрэгшэ жэлдэ партиин о[...] комууд болон горкомууд ни[...] ференци үнгэргэдэггүй бай[...] Партийна гэгээрэлэй энэ жэ[...] ралсалда иимэ конференци [...] хидхэгдэдэг байха ёһотой.

Республикын партийна ор[...] цинуудта эрдэм һургуули[...] коммунистнуудшье бии. «П[...] скэ эрдэмэй үндэһэ һуури» г[...] үзөө хадаа эдэнэр эрдэмээ [...] лүүлхэ байна. Һуралсалай [...] жэлдэ политһургуулинуудые хэлгэдэ ехэ анхарал табих[...] ла. Эдээндэ комсомолшууд [...] залуушуул, предприяти бо[...] хозуудай партийнабэшэ эд[...] һуралсаха байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ коммун[...] дай бэеэ даагаад һуралсах[...] эмхитэйгээр ябуулагдаһан [...] Бэеэ даагаад һурадаг хүнү[...] дэлмэриие хододоо шалгах[...] нэртэй теоретическэ семина[...] рэлдөө, конференци үнгэргэ[...] туһатай байдаг.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ [...] нистнуудай болон парти[...] хүнүүдэй һуралсалые эмхи[...] ябуулхын түлөө партийна ор[...] цинууд оролдохо ёһотой. П[...] һуралсалые һайнаар ябуулж[...] бал, ажахын талаар табигда[...] шухала зорилгоёо амжалта[...] дүүргэжэ шадахамнай лабта[...]

П. ГЕРШМАН, К[...] обкомой пропаганда, аг[...] таһагые даагшын о[...]

Агууехэ Октябриин ойн урда тээхи мүрысөөн

☆

Ажалай түрүүшүүл олошорно

Профсоюзай завкомой зүблөөн ...ээ ПВЗ-гэй цехүүдэй хоорондо ...ээн мүрысөөнэй дүн августда ...гдаһан байгаа. Тэрэ зүблөөнэй ...дхэбэреэр арматурна, кузнечнэ, ...о дархалалгын цехүүдтэ июль ...ын дүнгөөр заводой дамжуулгын ...ан туг барюулагдаһан юм.

...уйлаһан амжалтаараа урмаша... арматурна, кузнечнэ цехын хү...мэришэд һүүлэй үедэ Октябриин ...дэрэй хүндэлэлдэ социалисти...кэ мүрысөөнэй шэнэ үүсхэл дэл...үүлжэ эхилбэ. Заводой цех бү...дэ халаанайнгаа нормые үлүү... дүүргэжэ, һайн шанартай про...ци үгэдэг хүнүүд Хүндэлэлэй ...барта олооро бэшэгдэнэ.

...водой котельнэ цехын хүдэлмэ...эд урда һаранууда дамжуул... Улаан туг абаһан цехүүдэй кол...ивүүдые хүсэхэ гэжэ шиидэн... һаяхан болоһон митинг дээрэ ...льщигүүд партиин XXI съездые ...лай шэнэ амжалтаар угтаха гэ... шиидхэбэри баталан абаа. Тэ...э хэлэһэн үгэдөө хүрэхын тула ...дэбэридөө байһан бүхы арга бо...жонуудые дүүрэнээр хэрэглэхэ, ...лай бүтээсые дээшэлүүлхые ...э оролдоно. Нүхэр Проценкын ...тэлбэрилдэг слесарьнүүдэй бригада ...ээр ерэхэ бүри шэнэ амжалта ...на. Эндэ нормоёо дүүргэдэг... ...эгшье слесарь байхагүй. Тэ...э сентябриин түрүүшын 10 хо...о һарынгаа даалгабариин хахаа... сүм дүүргээ.

С. Черненко.

...арилгын модо ехээр бэлдэнэ

...улуутайн леспромхозой модо ...хэлэй алишье пунктда ерэхэдэ, ...э тээһэн автомашинануудай һүн..., модоор ашаалагдаһан поезд...дай хөлын аян замда гаража ...нь таһалдадаггүй. Энэ лес...хоз республикынгаа модо бэ...лэй промышленностиин эгээл ...предприятинуудай нэгэн байһан ...даа, жэл бүхэндэ хэдэн зуун ...метр модо Эхэ оронойнгоо ба...ануудта үгэжэ байдаг юм.

...еспромхозой модошод энэ жэл...хитэй һайнаар хүдэлмэрилжэ, ...өө саг болзор соонь амжалта...ар дүүргэжэ байна. Октяб... һайндэрэй хүндэлэлдэ хаа хаа... үргэнөөр дэлгэрһэн социали...кэ мүрысөөндэ эндэхи модо... эдэбхитэйгээр хабаадалсажа ...ой. Кокээтын, Шабурай пункт...ай модошод һүүлшын хэдэн ...н туршада даалгабаряа ехээр ...эн дүүргэһэнэйнгээ түлөө «За...аллес» комбинадай, профсоюз...гаа обкомой дамжуулгын Улаан ...е мүнгэн шантайгаар абаһан ...а. Эдэ пунктнуудай хүдэлмэ...д үйлэдбэри дээрээ түрүү арга ...лэн, модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ ...бүүдээ ноябрь һара соо дүүргэ...жэ шиидээ.

Н. Тюрнев.

ПВЗ-гэй арматурна цехын токарь Сафон Булыгин халаанайнгаа нормые 300 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Зураг дээрэ: С. Булыгин чертёжоо хаража байна.

Ф. Сорокиной фото.

Эмхитэйгээр хүдэлдэг электригүүд

Аажамаар урдаһан Сэлэнгын эрьедэ оршодог судна бүтээлгын завод Улан-Удэ городой түрүү предприятинуудай нэгэн юм. Эдэ үдэрнүүдтэ заводой цех, участок бүхэндэ социалистическэ мүрысөөн шэнэ хүсөөр дэлгэржэ байна. «Агууехэ Октябриин 41 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтая!» гэһэн уряа лозунг аржылдажа харагдана.

Заводой гол цехүүдэй нэгэндэ механическа аргаар судануудай ехэ узелнууд хабсаргагдажа байба. Бэлэн болгогдоһон детальнууд кранаар тусхай тэргэ дээрэ тээгдэжэ, нарихан түмэр замаар газаашаа гаргагдана. Ехэ бассейнэй эрьедэ бүтээгдэжэ байһан судна, баржанууд олон, үдэр бүри халуун хүдэлмэриин хаһа замханагүй.

Судның электротүхеэрэлгэ задалаатай, хажуудань хэдэн хүн хүдэлмэрилжэ байба.

—Ажал хэрэгтнай хэрзэргэ ябажа байнаб, Октябриингаа 41-дэхи жэлэй һайндэрые ямар амжалтаар угтахатнайб? — гэжэ мастер Алексей Петрович Перфильевһээ асуугдаба.

— Һайрхамааршье юумэ үгы даа, — гэжэ Алексей Петрович дараушаг янзаар хөөрэжэ эхилбэ. — Бидэнэр, электригүүдэй ажал «шэмхэлүүр» ха юм даа. Алха, балтаар наяргажа, түергэжэ байгдадаггүй. Теэд яһала оролдогдоно, бэшэ бригаданууднаа гээгдэхэ дурагүйл байгшабди. Һаяхан XXI партсъезд тушаа партиин ЦК-гэй Пленумэй тогтоол зүбшэхэдэ, өөһэдынгөө зорилго тухай мэдүүлээ һэмди...

Иимэ хөөрэлдөөнэй боложо байтар тэндэ хүдэлжэ байһан нэгэ хүн «электропровод татагдаба, узелайнгаа электрохолбоодо орохо болоо хабди» гэжэ хэлэбэ. Мастер үглөөнһөө хойшо хэгдэһэн хүдэлмэри үшөө дахин шалгажа үзөөд, удаадахи хүдэлмэри эхилхэ заабари үгэбэ.

— Манай заводойхидой бүтээһэн олон судна, баржанууд Братска ГЭС-эй барилга дээрэ хэрэглэгдэнэ, оронойманай олохон гол мүрэнүүдэй уһан замда тамардагшье болоо. Тэрээгээрээ урмашан, бүри оролдосотойгоор хүдэлмэрилэгдэнэ, — гэжэ нүхэр Перфильев хөөрэөгөө үргэлжэлүүлнэ.

Нүхэр Перфильевэй хүтэлбэрилдэг электригүүдэй участок заводой хүдэлмэришэдэй дунда хододоо түрүү зэргэдэ ябалсадаг юм. Үнгэрһэн август һарада участогай электригүүд даалгабаряа холо үлүүлэн дүүргээ. Мүнөө тэдэнэр Октябриин һайндэрэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, шэнээр абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө шууд тэмсэжэ ороо. Түрүү электригүүд Николай Мухин, Петр Соколов гэгшэд халаан бүхэнэйнгөө нормо хоёр дахин шахуу дүүргэнэ.

— Намарай саг ерэжэ, навигациин дүүрэхэ ойртобо. КПСС-эй XXI съездэ бэлэг болгон, Сэлэнгын уһан замай бүхы суднануудые һайнаар заһабарилха байнабди, — гэжэ участогай электригүүд мэдүүлнэ.

Б. Будаев.

Тэжээл бэлэдхэхын түлөө тэмсэл үргэлжэлһөөр

...рдынгаа алдууе дабтаһаар

...үүһа малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ һайн тэ... ехэ удхашанартай. Хэды тии... ...е һаань, Кударын аймагай ...уровай нэрэмжэтэ колхоз үб... шэмэтэ тэжээл жэлһээ жэлдэ ...агаар бэлдэдэг. Тэрээнһээ бо... мал ажалай продуктнууд ба... абтана. Һү һаалгаараа ехээр ...ээ ябана. Гэбэшье, колхозой ...бэрилэгшэд урда жэлнүүдэйн... ...үтагдалнуудһаа ямаршье тоб... ...ээгүй, алдуугаа дабтаһаар. ...үүһа малаа шэмэтэ тэжээлээр ... хангахын тула 5 мянган тон... силос дараха ёһотой. Теэд һүү... ...үдэгээр миил 1600 тонно си... ...харагдаад байна. Энэ хүдэлмэ... ...лангаяа Шараголой комплекс... бригада хангалтагүйгөөр ябуул... ...Тэдэнэр силос болохоор хэршэг... ... ногоое 12 модоной хараанда ... Цагаан Шулуута нютагһаа .... Силосэй ногоо хуряадаг ме...заторнуудай хүдэлмэри муу... эмхидхэгдэнэ. Наран сэсэг ху...ха байһан хоёр комбайн хэды ...оод лэ машина хүлеэжэ, зогсо...атай болоно. Хэршэгдэһэн но...ээдэг жолоошод тосхон ошожо ...гаа буулгаад, айлаар зайжа, ...айнай ажал һаатуулна. Хэр...эһэн ногоое машина бүхэндэ ...жэ нягтаруулха хүнүүд томи...ногүй. Энээнһээ боложо жо...од хахад машина ногоо абаа.... Хоёр үдэр һайнаар ябаа һаа ...эхэ полидо 5—6 хоногой тур... ухарилдадаг байна. ...Нёдондо жэлэйхитэй сасуул... хоёр дахин ехэ силос дарагдаа. ...эршье хизаарлахада болохо ...гү? Хэршэхэ ногоомнайшье ...аа,—гэжэ колхозой хүтэлбэ...эшэд мэдүүлнэ. Тиигэжэ һа...а амараад, шэмэтэ тэжээл ...о бэлдэхын хойноһоо оролдоно.

Энэ колхоз 3 мянган тонно силос дараха дүүрэн арга боломжотой. 100-гаад гаран гектар зелёнко таригдаһан байна. Тэрэнээ хэршээ һаа, һайн шанартай шэмэтэ тэжээл болгохо бшуу.

Колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр А. Н. Соковиков, парторганизациинь секретарь нүхэр Якимов) механизаторнуудай ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, ниитынгээ малда шэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлдэхын тулада оролдолго гаргаха уялгатай.

Баян Булагай «40 лет Октября» колхоз (түрүүлэгшэнь А. П. Ильин, парторганизациинь секретарь Ж. Ц. Банеев) үбһэ тэжээл суглуулха түсэбөө дүүргээбди гэжэ һанаагаа амараад, шэмэтэ тэжээл бэлдэхэ хэрэгтэ анхарал табинагүй. Эндэхид силос дараха түсэбөө миил 30 процент дүүргээ гэхэ гү, али 1040 тонно дараад байна.

Силостэ орохо наран сэсэг хуряадаг комбайн эбдэржэ, урагшаа ябанагүй. Жэшээлхэдэ, августын 31-дэ нэгэдэхи бригадын (бригадирынь нүхэр Бадмаев) комбайн эбдэрээд, бүхэли үдэр һаатаа. Иимэ ушар нэгэтэ бэшэ үзэгдэдэг байна. Мүн хоёрдохи, гурбадахи комплексно бригадануудта силос даралга хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Һаамхай үнеэ олонтой Дүнгүйн бригада (бригадирынь нүхэр Карбушев) силос дараха графигаа дүүргэнэгүй.

Силос даралга юундэ хангалтагүйгөөр ябажа байнаб? Колхозой хүтэлбэрилэгшэд бригадирнуудай урда шанга эрилтэ табинагүй. Правлениин заседани дээрэ бригадирнуудай тоосоон шагнагданагүй. Энэ колхоздо силос болгогдохоор ногоон яһала элбэг бии.

Д. Болхоев, манай корр.

Гурбан жэлэй соёлой добтолго

Сомсоведэй шиидхэбэреэр...

Манай Улан тосхон ехэ урданай түүхэтэй юм. Анханиинь эндэ Баргажанай Дүүмэ байгаа. Зуун жэлэй урда энэ тосхондо бурядай түрүүшын церковно-приходско һургуули нээгдэһэн юм.

Гэбэшье, эндэ 25—30 задагай зайдан гэрнүүд, тэрэшэлэн баяд ноёдой барагаар түхеэрһэн 3—4 гэрһээ бэшэ юумэ үгы байгаа. Харин агууехэ Октябриин революциһаа хойшо эндэмнай шэнэ байдал тогтоогдожо, ажалшадай ажаһуудал тад ондоо болоо.

Мүнөө үедэ 200 шахуу хүнэй һууха гэр байранууд, хүдөөгэй культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай байшангууд аяар 2 километртэ зурын харагдана. Гэхэтэй хамта, манай сомоной центр—Улан тосхон мүнөө үшөө болбосон түхэлтэй болоогүй байна. Айлнуудай газаа палисаднигууд үсөөн, жэмэстэ модон үсөөнөөр таригдана. Мүн тосхоной үйлсэнүүд һайнаар сэбэрлэгдээгүй, шорой шохойтой байдаг.

Һаяхан сомоной Соведэй сесси боложо, «Тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохо» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсээд, тусхай хэмжээ-ябуулга баталан абаһан байна.

Энээнэй һүүлээр Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз нёдондо жэл бариһан 300 һууритай клубайнгаа досоохиинь шэрдэжэ, гоёожо байна. Мүн Сталинай нэрэмжэтэ колхоз клубаа гоё һайханаар түхеэрээ. Мүнөө Улан тосхоной үйлсые сэбэрлэхэ хүдэлмэри захалаа. Энээндэ нютагай комсомолшуул, залуушуул олооро хабаадана, колхозой правлени—автомашина, Баргажанай харгы замые ашаглаха Управлени—нэгэ грейдер табяа. Энээнтэй хамта, тосхоной айл бүхэн газаа досоохёо һэргээхэ, шэнэлхэ хүдэлмэри ябуулжа захалаа.

Тэрэшэлэн колхозой центрһээ, айл бүриһөө холо хүдэлмэрилдэг малшадта онсо анхарал хандуулагдана. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз энэ зун хоёр бүлын байха 5 гэр, Сталинай нэрэмжэтэ колхоз 10 гэр баряа.

Мүн намартаа айл бүхэнэй, культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай газаа 600 элдэб янзын модон таригдахаар бэлэдхэгдэнэ.

Хүдөө тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо ябадал соёлой добтолгын нэгэ шухала зүйл гээшэ бэзэ. Тиимэһээ энээндэ манай сомоной Совет ехэ анхарал хандуулжа байна.

Ц. Цыдыпов, Уланай сомсоведэй секретарь.

Баргажан.

Багдарин тосхон

Баунтын аймагай центр Улан-Удэһээ 700 километрын газарта оршодог. Тэрэ тосхон томо сагаан хадын хормойдо һуурижанхай. Энэ хадые эвенкнүүд Багдарин гэжэ нэрлэһэн байгаа. Тиимэһээ тэрэ тосхон Багдарин хадын нэрээр нэршэһэн байна.

Хэдэн арбаад жэлэй саада тээ эндэ ганса нэгэн гэрһээ ондоо юушье байгаагүй һэн. Тэдэ гэрнүүдтэ алтанай олзоборилгын газарта ашаа зөөгөөшэд хүрэдэг, хонодог байһан юм.

— Багдаринда хүн зон олооро һууrижажа эхилһээр 30-аад шахуу жэл боложо байна,—гэжэ урдань туземнэ райисполкомой түрүүлэгшэ байһан пенсионер нүхэр Торгонов хөөрэнэ.—Эндэ эгээн түрүүн захиргаанай эмхи зургаанууд, һургуули, магазин, клуб гэхэ мэтэ бии боложо эхилээ һэн. Тиихэдэ һуурин зоншье тиимэ олон бэшэ байһан юм. Аймагай центртэ врачууд, багшанар тон үсөөн байба. Тэрэ сагта радио, электричество, телефонно харилсаан гэжэ байгаагүй һэн. Аяншалга, ашаа зөөлгэ унаа морёор ябуулагдадаг байгаа. Тиигэжэ һары һарлан Улан-Удэ Багдарин хоёрой хоорондо ябагдагша һэн. Тосхоной һуурин зон кино хараха, автомашинаар ябаха гээшые оройдоо мэдэхэгүй шахуу байһан юм. Тиихэдэ газетэ ганса нэгэн хүрэжэ ошодог байгаа.

Мүнөө Багдарин танигдахаар бэшэ болонхой. Эндэ эвенкын эхин, мүн дунда һургуули, интернат, больница, амбулатори, санатори, дүрбэн магазин, хэдэн библиотекэ, Культурын байшан болон хоёр электростанци бии. Тосхондо промышленна комбинат хүдэлмэрилнэ. Тэндэ мебель, гутал, хубсаһан оёгдоно, тёс, хирпиисэ болон бусад ажахын хэрэгсэлнүүд бэлдэгдэнэ.

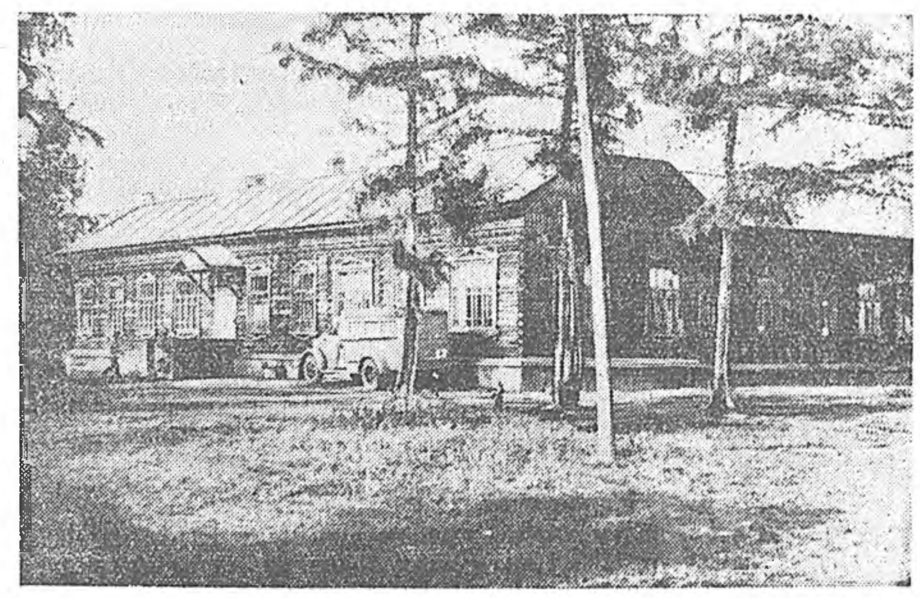
Аймагай центр радиотой болонхой. Эндэхи зон телефоноор, радиогоор аймагайнгаа бүхы һуурин газарнуудтай, республикынгаа аймагууд болон городуудтай харилсаха аргатай болоо.

1950 оной багаар хэн Багдаринаар ябаа һэм, тэрэ мүнөө эндэ ерээ һаа, яагаа ондоо болоо гээшэб гэжэ гайхахал байха. Энэ үе соо тосхондо олон байратай, мүн хоёр дабхар гэрнүүд, гостиница, бани, столово, пекарни, лесхоз, сельскэ Совет, үйлэдбэриин комбинат гэхэ мэтын газарнуудай гэр байшангууд шэнээр баригдаа. Тосхоной гудамжаар модо олоор һуулгагдаа. Тэдэниие хүреэлһэн гоё хашаан баригданхай.

Багдарин аймаг дотороо самолёдоор ябаха агаарай харилсаатай болоһон байна. Тэндэхи аэропортһоо үдэр бүхэндэ хэдэн самолёт агаарта дэгдэнэ. Тэдэ самолёдууд хүдэлмэришэдэй, колхозуудай тосхонуудта хэдэн арбаад хүниие зөөнэ, олон тонно ашаануудые абаашана, почто ээдтэнь хүргэнэ. Ажалшад олооро республикынгаа центртэ хэблэгдэһэн газетэнүүдые тэрэ үдэртэнь уншаха аргатай болоо. Улан-Удэдэ гаргагдажа байһан кинокартинануудые тэдэнэр дары саагаа харана. Тиигэжэ агаарай транспорт аймагай зоной ажабайдалда заншагдаа.

Багдаринние үзэсхэлэн гоё байгаали тойрон хүреэлнэ. Ой тайгадань олон түрэлэй ан үдэнэ. Эндэхи хүдэлмэришэд, алба хаагшад үбэлэй үедэ амаралтынгаа үдэрые агнуурида гаража үнгэргэдэг.

Багдарин Баунтын аймагай захиргаанай болон культурын центр байхаһаа гадна, мүн республикада ангай арһа элбэгээр үгэдэг газар болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аймагай больницын байшан.

П. Казаринов.

Барилгашадые урмашуулна

Курумканай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой правлени һүүлшын жэлнүүдтэ барилгашадай ажалда анхарал хандуулдаг болоһонойнгоо ашаар барилгын хүдэлмэриие нилээд хурдадхаба. Зохёогдоһон шэнэ гуримай ёһоор түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн барилгашадта ажалай нэмэлтэ түлбэри үгтэнэ.

Мүнөө колхоздо 20 хүнһөө бүридэһэн барилгашадай 4 звено хүдэлмэрилнэ. Энэ жэл барилгашад байрын 25 гэр, 11 бани, 300 хүнэй һууритай клуб, малай олон байрануудые бариха түсэбтэйгөөр хүдэлмэрилөөд, жэлэйнгээ түсэбэй дүүргэлтые 80-яад процент болгоод ябана.

Нүхэр Бадмаевай даадаг звечогойхид илангаяа һайнаар хүдэлмэрилжэ, хониной байра, 5 гэр барижа дүүргэбэ. Звеногойнь гэшүүд Нима Цыренов, Базар Дугаров болон бусад үдэрэйнгөө нормо 150—200 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

О. Намжилон.

ПРОФСОЮЗАЙ КОМИТЕДЭЙ ҮҮСХЭЛЭЭР

«СССР-эй профсоюзуудай хүдэлмэри тухай» КПСС-эй ЦК-гэй декабриин Пленумэй тогтоолые дүүргэлтэ болгон, Улан-Удын модоной заводой партийна организаци заводской комитедтэй хамта профсоюзай хүдэлмэри һайжаруулха хэмжээ-ябуулга хараалаад, тэдэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна.

Жэлэй эхинһээ хойшо хюрөөдэгдэһэн материалнуудай биржэдэ, главна механигай, капитальна барилгын таһагуудта, заводоуправленидэ профсоюзна организацинууд шэнээр байгуулагдаад, профсоюзай 2 группа эмхидхэгдээ. Цехүүдэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй, профгруппоргнуудай семинар хэдэн дахин зарлагдажа, профсоюзай организациин, группын зорилго, тэдэнэй хүдэлмэри хайшан гэжэ эмхидхэхэ ёһотойб гэһэн асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Тэрэшэлэн үйлэдбэриин шухала асуудалнуудые шиидхэхэ, социалистическэ мүрысөө хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ профсоюзай комитедэй (түрүүлэгшэнь нүхэр Егоров) үүргые дээшэлүүлхэ тусхай хэмжээнүүд абтана.

Тиигэжэ модо хюрөөдэдэг цехын профсоюзай комитедэй тоосоон, техническэ һуралсал тухай, столово, магазин, хүүгэдэй садай хүдэлмэри, гэр байрын барилга тухай асуудалнууд үнгэрһэн үе соо завкомой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Тэдэниие бэлдэлсэлгэдэ завкомой гэшүүд, профсоюзай эдэбхитэд олоор хабаадуулагдана.

Хүдэлмэришэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Заводой бригада, халаан, цех бүхэн тус тустаа дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудтай юм. Мүрысөөнэй түрүүшүүлдэ үгтэхөөр 3 шан тогтоогдоо. Үйлэдбэриингөө түсэб һайн шанартайгаар дүүргэһэн, продукциингаа үнэ сэн химдаруулһан бригада мүнгэн шанда хүртэхэ эрхэтэй байна. Бригада, халаан, цехын даабаряа хэрзэргээр дүүргэжэ байһаниинь үдэр бүри тусхай самбарта бэшэгдэнэ. Тэдэнэй хүдэлмэриин дүн час бүхэнөөр, гаргаһан продукцинь сорт сортоороо бэшэгдэжэ харуулагдана. Тэрээнһээ гадна, һарын дүүрэтэр хэдэн үдэр үлөөб, уялгаяа сүм дүүргэхын тула али бригада хэды шэнээн продукци гаргаха ёһотойб гээд тусхай хабтагайнуудта ходо бэшэгдэжэ байдаг.

Мүрысөөнэй дүн һара бүри согсологдожо, ханын газетэдэ бэшэгдэдэг, бригадын, халаанай, цехын хүдэлмэришэдэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг юм.

Заводой профсоюзна организаци харуулан ойлгуулха агитацида анхаралаа ехээр табидаг болоо. Социалистическэ уялганууд, уряа лозунгнууд гоёожо бэшэгдээд, цехүүд соогуур хадаатай байдаг. «Хүдэлмэришэд! Хюрөөдэгдэһэн модо гамнагты! 25х200 сантиметр хэмжээтэй 3-дахи сортын тёс 3 түхэриг 56 мүнгэтэ юм гэжэ мэдэгты!», «Модо хюрөөдэгшэд! Пилорамын минута соо зогсобол, 13 түхэриг 30 мүнгэнэй гарза ушарха» гэхэ мэтэ тодорхой уряанууд хүдэлмэришэдэй ажалладаг газарнуудаар үлгэгдэнэ.

Цехүүд соо «Дайшалхы хуудаһан», «Молни», ханын газетэ саг сагтаа гаргагдажа, түрүүшүүлэй амжалта, дүй дүршэл тухай бэшэгдэдэг, ажал хүдэлмэридэхи дутуу дунданууд, гурим журам хазагайруулагшад хурсаар шүүмжэлэгдэдэг байна.

Уралан нарижуулга, ухаалан зохёолгые хүтэлбэрилхэ хэрэгээ профсоюзай организаци нилээд һайжаруулаад, энээндэ хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые олоор хабаадуулна. Тус заводто 46 уралан нарижуулагшад бии юм. Тэдэнэр жэлэй эхинһээ хойшо 74 дурадхал оруулаад, 52-иинь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ байнхай. Энэнэй ашаар жэлэй туршада 897,5 мянган түхэриг алмагдахань. Цехын начальник Татаркин, механигууд Воробьев, Лаптев, слесарь Беломестных болон бусад үнэтэ дурадхалнуудые оруулжа, завод соогоо нэрэтэй хүндэтэй болоо.

Түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхын тула заводой профсоюзна организаци горьтой хүдэлмэри ябуулна. Мүнөө жэлдэ рамашад Ермолаев, Шкор, хюрөө заһагшад Ерышев, Яковлев гэгшэдэй хайшан гээд хүдэлдэгые, ажалай арга дүршэлыень шэнжэлжэ, энээндэ бусад хүдэлмэрилэгшэдые һургаа.

Эндэ март һараһаа хойшо үйлэдбэриин саг үргэлжын зүблөөн эмхидхэгдээд, муу бэшээр хүдэлжэ эхилээ. Тиимэ зүблөөн дээрээ апрелиин 14-дэ «Капитальна заһабарилгада бэлэдхэлэй ябаса тухай», июниин 16-да «Продукциин шанар тухай» асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээд, шиидхэбэринүүдынь дүүргэгдэжэ байна.

Профсоюзай заводской комитет хүдэлмэришэдэйнгөө материальна, культурна эрилтые хүсэд хангахын тулада бага бэшэ оролдолго гаргана. Тэрэнэй үүсхэлээр февраль һарада худалдан абагшадай конференци, апрель һарада—уранзохёолшо К. Чуковскиин «Балтиин тэнгэри» гэжэ номоор уншагшадай конференци зарлагдаа.

Ажалаа зүбөөр эмхидхэһэнэй ашаар эндэхи профсоюзай организаци үйлэдбэридэ ехээр нүлөөлдэг боложо, гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ шууд туһална. Энэ завод продукци бүтээн гаргаха 8 һарынгаа түсэб 105 процент дүүргээ. Ажалай түрүүшүүл һара бүри олошорно. Хүдэлмэришэд И. В. Андреев, Ф. П. Яковлев, С. Ф. Коразев болон бусад 6 һарын туршада жэлэйнгээ даабари дүүргэжэ, 1959 оной түсэбөөр ажаллажа байна. Заводой 165 түрүүшүүл халаанайнгаа даабари ходо үлүүлэн дүүргэдэг болонхой.

К. Пашнев.

Гусиноозерск городто энэ жэл баригдаhан байрын шэнэ гэрнүүд.

Ф. Моренецын фото.

Артелиин комсомолшуудай бригада

Ялайтар аршуулhан сэбэрхэн гутал үмдөөд ябахада гү, али нюдэ hаргама ялагар шэрэтэй элдэб хэрэгсэлнүүдэй гэртэ табятай байхыень харахада, дура татама зохид байдаг. Ажаhуудалай эдэ хэрэгсэлнүүд Улан-Удын «Россия» гэжэ олзоборилгын артелиин химическэ цехтэ буйлуулан гаргагдана.

—Артелиимнай химическэ цех байгуулагдаhаар хэдэхэн жэл боложо байна,—гэжэ тус предприятиин түрүүлэгшэ нүхэр **Морозов** хөөрэнэ.—Теэд түхэрэлгэ муутай дээрэhээ урда жэлнүүдтэ түсэбөө дүүргэжэ гүй hэн. hүүлэй үедэ техническэ талаараа hайнаар хангагдажа, ажалшадай ажаhуудала шухала хэрэгтэй шэрэ, замазка, гуталай крем, лак гэхэ мэтэ продукци элбэгээр гаргадаг болообди. Энэ цехтэмнай гол түлэб залуушуул хүдэлмэрилнэ. Залуушуул хадаал залуушуул даа, ходоодоо эдэбхи оролдосотойгоор хүдэлмэрилжэ, продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө саг болзор соонь дүүргэдэг болонхой...

Энэнь тон зүбтэй. Цехын комсомол-залуушуулай бригада 7 хүнhөө бүридэнхэй. Бригадираарнь мэргэжэл hайнтай мастер Людмила Алексеевна Аксенова томилогдоhон байгаа. Тиигэжэ энэ бригадын гэшүүд түрүүшынгээ үдэрнүүдhээ эхилээд, үйлэдбэриингөө технологие наринаар шудалжа, hайн шанартай продукци республикынгаа ажалшадта үгэхэ гэhэн зорилго урдаа табиhан байна. Бригадын гэшүүд тэрэ зорилгоёо бэелүүлхын тулада өөhэд хоорондоо мүрысөө эмхидхэжэ оро hон юм. Бригадир нүхэр Аксенова ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, хэнэй нормоёо хэды шэнээн дүүргэhэн, хэнэй гээгдэжэ, хэнэй түрүүлжэ ябаhан тухай үдэр бүхэндэ соносходог, мүн бүхы арга боломжоёо дүүрэнээр хэрэглэхые оролдодог байна.

Бригадын гэшүүд өөhэд хоорондоо дүй дүршэлөө халан абалсана, үйлэдбэридэ хабаатай юумэеэ газетэ, журналнуудта хараhаад, уншаhан шэнэ юумэеэ хамтаран зүбшэжэ, ажал дээрээ хэрэглэхые оролдодог болонхой. Жэшээнь, мастер Людмила Аксенова шэрын лак үйлэдбэрилхэ шэнэ арга тухай нэгэтэ техническэ журнал соо уншаад, цехынгээ хүдэлмэрилэгшэдтэ хэрэглэхые дурадхаа hэн. Энэ дурадхалынь hайшаагдаа...

Артелиин слесарь Павел Трифонов химическэ цехтэ лак үйлэдбэрилхэ тусхай торо техническэ заабариинь ёhоор тодхожо үгөө.

Химическэ цехтэ хүдэлжэ байhан залуушуул ажал дээрээ энэ мэтын түрүү арга хэрэглэдэг болоhоноhой ашаар энэ жэлэй туршада 1 миллион 300 гара мянган түхэрэгэй лак, замазка, гуталай крем үйлэдбэрилхэ түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Үнгэрhэн 8 hара соо тэдэнэр жэлэйнгээ даалгабарие үлүүлэн дүүргэжэ, мүнөө 1959 оной түсэбөөр ажаллажа эхилэнхэй.

—Манай комсомол-залуушуулай бригадынхид ВЛКСМ-эй 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаа,—гэжэ мастер нүхэр Аксенова хөөрэнэ.—Тиигэжэ, жэлэй эсэс хүрэтэр үшөө 750 мянган түхэригэй продукци түсэбhөө гадуур үйлэдбэрилхэ гэhэн шэнэ уялга абаабди. Хүдэлмэришэд Фаина Чебунина, Раиса Рыжакова, Рита Павлова болон бусад халаан бүхэнэйнгөө нормые ходо үлүүлэн дүүргэдэг залуушуул юм.

Цехын гэшүүд хэлэhэн үгэдөө хүрэхын тулада бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр август hарада оролдосотойгоор ажаллажа, 50 тонно замазка, 16 тонно лак, 50 гара мянган банка крем үйлэдбэрилэн гаргаа.

Б. Шагжитаров.

Соносхол

Бурядай элитэ ехэ эрдэмтэ, этнограф, арадай багша Матвей Николаевич Хангаловай түрэhөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаhан СССР-эй Наукануудай Академиин Сибириин отделениин Бурядай научно-шэнжэлэлгын комплексно институтдай научна сесси КПСС-эй Улан-Удын горкомой политическэ гэгээрэлэй Байшангай Ехэ зал соо 1958 оной сентябриин 16-най 17 часта нээгдэхэнь.

СССР-эй АН-эй СО-гэй БКНИИ-гэй дирекци.

ХИЛЫН СААНАhАА

США-гэй правительствода Хитадай правительствын дүрбэдэхи уридшалан hануулга

ПЕКИН, сентябриин 11. (ТАСС). Синьхуа агентство иигэжэ дамжуулба:

Чанкайшистска дээрмэшэдэй транспортна суднануудай сентябриин 11-дэ Цзиньмыньдао арал тээшэ ошожо ябахадань, тэрэние халхалан хамгаалжа ябаhан Америкын сэрэгэй 4 корабль Цзиньмыньдао, Сямынь шадар манай орондо харьяатай уhанда 11 часhаа 19 час хүрэтэр ороод ябаhан байна. Энээн тушаа КНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэ доро дурсагдаhан мэдүүлгэ хэхээр түлөөлэгдөө:

Хитадай правительствын нэгэтэ бэшэ хэhэн hануулгые, мүн элшэн сайдай хабаадалгатайгаар Варшавада хитад-американска хэлсээнэй дахяад эхилхээ байhые хэрэгсээнгүйгөөр США-гэй правительство hүүлэй табан үдэрэй турша соо манда харьяата уhа руу сэрэгэйнгээ корабльнуудые таhалгаряагүй эльгээнэ, самолёдуудаа манай ороной газар дээгүүр ниидхүүлнэ. Эдэ бүгэдэ хадаа Хитад тушаа хорото ааша гаргаха ябадалhаа США-гэй правительствын мүнөө хүрэтэр арсаагүй байhые бүхы дэлхэйн арад зондо элеэр харуулна. Тиимэhээ Хитадай правительство США-гэй правительствода дүрбэдэхеэ уридшалан hануулга хэнэ.

Японой гадаадын хэрэгүүдэй министр Вашингтондо ерээд байна

ВАШИНГТОН, сентябриин 11. (ТАСС). Японой гадаадын хэрэгүүдэй министр Фудзияма Канадаhаа Вашингтондо үсэгэлдэр ерээ. Энээн тушаа Гүрэнэй департаментын толилhон хуулита мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Вашингтондо дүрбэн хоногто байха үедөө Фудзияма «Хоёр орондо аляанданшье хамаатай асуудалнуудаар гүрэнэй секретарь Даллестай, гүрэнэй департаментын бусад түлөөлэгшэдтэй зүблөө хэхэ байна».

Болохоёо байhан хэлсээе тайлбарилха зуураа, Америкын хэблэл иигэжэ онсолон тэмдэглэнэ. Оронойнгоо олониитын баалалтаар Фудзияма хадаа «аюулгүй байдалаа хамтаараа хамгаалха» тухай 1952 ондо баталагдаhан американо-японско хэлсээе дахяад хаража үзэхэ тухай асуудал, тэрэшэлэн Япон тушаа США-гэй бэелүүлдэг экономическа политикые хубилгаха тухай асуудал хамагай түрүүндэ табиха байна. Ямаршье «асуудал», тэрэ тоодо «аюулгүй байдалаа хамтаараа хамгаалха» тухай договор хаража үзэлгые «hайн тээшэнь» США шиидхэхээр бэлэн байна гэжэ пресс-конференци дээрэ США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес мэдүүлhэн байгаа. Гэбэшье, Америкын хэблэлэй мэдээсэлнүүд дээрэhээ хаража үзэхэдэ, Холбоото Штадууд ямар нэгэн горьтой буулта хэжэ үгэхые хүсэнэгүй.

Д. Эйзенхауэрта Н. С. Хрущевой эльгээhэн бэшэг тушаа гадаадын оронуудай хэблэл иигэжэ бэшэнэ

Д. Эйзенхауэрта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой эльгээhэн бэшэгтэ дэлхэйн оронуудай хэблэл ехэ анхарал хандуулна.

Н. С. Хрущевой бэшэгые тайлбарилха зуураа, Польшын «Трибюна Люду» газетэ иигэжэ бэшэнэ: Тайвань шадар байhан США-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй Хитадые добтолоод байгаа hаань, хитад арадта али бүхы дэмжэлгэ үзүүлхээр бэлэн байhан тухайгаа Советскэ Союз мэдүүлбэ. Хитад арад өөрынь газар бологшо аралнуудые оронтоёо нэгэдүүлхэ хүсэд эрхэтэй гэжэ СССР онсолон тэмдэглээ. Агууехэ гүрэнүүд бологшо СССР Хитад хоёр договорой ёhоор харилсан нэгэдэнхэй юм. Тиимэhээ иимэ мэдүүлгэ хэхэ ёhooроол хэhэн байна.

Хитадай аралнууд өөртэнь аюул тохёолдуулдаг сэрэгэй базанууд байхаа болюулагдаха ёhотой. Эдэ аралнуудые ёhото эзэндэнь бусааха шухала. Хитад ООН-до өөрынгөө hуури эзэлхэ зэргэтэй. 600 миллион зонтой Хитадай дотоодын хэрэгтэ хамааралсалгада эсэс табихаар болоо. Тиигээгүй hаа, Тайванай хоолой шадар гарадаг хёмроондо эсэс табиха аргагүй байна гэжэ «Трибюна Люду» мэдүүлнэ.

«Алас Дурна зүгтэ сэрэгэй үhэрилгэ гаргахаяа болихо» гэhэн гаршагтай түрүү бэшэг Чехословакиин «Руде Право» газетэ толилоо. Тэрээн соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: Тайванай хоолой шадар шанга байдалай тохёолдоод байhанда президент Эйзенхауэрта нүхэр Н. С. Хрущевой эльгээhэн бэшэг соо дахяад анхарал хандуулагдаба.

Өөрынгөө правительствые, коммунистическэ партие тойроод нягтаар жагсаhан агууехэ хитад арадта империалистнууд буу зэбсэгээр үhэрин орожо байна. Зүгөөр 600 миллион тоото хитад арад эндэ зэмэтэй бэшэ юм. Бүхы Араб оронууд, бүхы Ази, мүн Советскэ Союз түрүүтэй хүсэн түгэлдэр бүхы социалистическэ лагерь Хитадай талада байна гэжэ газетэ бэшэнэ.

Чехословакиин Республикын правительствын мэдүүлгэ

ПРАГА, сентябриин 11. (ТАСС). Чехословакиин телеграфна агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор Хитадай Арадай Республикада эсэргүүгээр США-гэй ээрхэг түримхэй ябуулга хэжэ байhан тушаа Чехословакиин Республикын правительствын мэдүүлгэ үсэгэлдэр толилогдоо. Тусхайлбал, мэдүүлгэ соонь иигэжэ хэлэгдэнэ: «Хитадай Арадай Республикын правительствын болон арадай хараа бодолые Чехословакиин Республикын правительство хүсэдөөр дэмжэнэ. Энэ хараа бодол тухайнь Гүрэнэй Соведэй премьер Чжоу Энь-лайн 1958 оной сентябриин 6-най мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ: Тайвань, Пэнхуледао аралнуудые, мүн тэрэшэлэн эрье шадарай аралнуудые сүлөөлхэ гээшэ хитад арадай бүрин эрхэнь мүн болоно. Тиихэдээ эдэ аралнуудые ямар аргаар сүлөөлхэеэ Хитадай Арадай Республикын правительство өөрөө шэлэн олохо байна. Хитад арадта эсэргүүгээр США-гэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хэжэ байhан ямаршье ээрхэг түримхэй ябуулга энэ түүхэтэ зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэнь хитад арадта hаад ушаруулжа шадахагүй. Эдэ ээрхэг түримхэй ябуулгануудай али бүхы хойшолонгуудай түлөө имагтал США-гэй правительство харюусалгатай».

США-гэй президент Д. Эйзенхауэрта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой 1958 оной сентябриин 7-до эльгээhэн бэшэг тушаа мэдүүлгэ соонь саашадаа заагдаhан байна. Алас Дурна зүгтэ түгшүүрилтэ шанга байдал hулаpуулха арга зам тухай энэ бэшэг соонь хэлэгдэнхэй. «Чехословакиин Республикын правительство эдэ дурадхалнуудыень хүсэдөөр дэмжэнэ. Юуб гэхэдэ, империалистическэ зорилгоёо бэелүүлхын тулада Америкын Холбоото Штадуудай правительствын бэелүүлдэг хорото аашануудые, сэрэгэй заналтанууд болон мэхэ гохые эсэслэн зайсуулхые бүхы арадууд эрмэлзэн хүсэдэг байна. Алас Дурна зүгтэ ээрхэг түримхэй ябуулга хэхэhээ США-гэй правительствын арсажа, Тайвань шадарhаа зэбсэгтэ хүсэнүүдээ гаргахань шухала байна. Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида Хитадай Арадай Республикын hуурияа эзэлхэ хуулита эрхэнь дары мэдэрэгдэхэ зэргэтэй.

Чехословакиин Республикын правительство хадаа чехословацка бүхы арадай дура хүсэлые мэдүүлэн, Хитадай Арадай Республикада эсэргүүгээр США-гэй правительствын ябуулжа байhан ээрхэг түримхэй ябуулгые эрид шууд буруушаана, Алас Дурна зүгтэ, мүн бүхы дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалда аюул тохёолдуулжа болохоор политика ябуулхаhаа арсахыень тэрэние уряална. Америкын ээрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн, хуулита эрхээ мэдэрүүлхын түлөө тэмсэлдэнь Хитадай Арадай Республикые хитад арадтай гүнзэгы ехэ, үнэн сэхэ хани барисаатай байhан Чехословакиин арад хүсэдөөр дэмжэхэ байна».

Турциин далайн-сэрэгэй флодто Америкын минэ сэбэрлэдэг суднанууд үгтэхэнь

АНКАРА, сентябриин 11. (ТАСС). США Турцида сэрэгэй туhаламжа үзүүлхэ программынгаа ёhоор ойрын үе соо Турциин далайн-сэрэгэй флодто минэ сэбэрлэдэг дүрбэн судна үгэхэнь гэжэ Анкарагай бүхы газетэнүүд мэдээсэнэ.

Цзиньмыньдао шадарай байдал

ПЕКИН, сентябриин 11. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспо... Фуцзяньска фронтhоо иигэжэ ... жуулна:

Хэдэн удаа уридшалан hануулга даhан, мүн Арадай-сүлөөлэлгын ...

Иорданиин арадта эсэргүүгээр империалистнууд шэ... үгэсэлгэ хэнэ

ДАМАСК, сентябриин ... (ТАСС). ...

... ци, Иран, Пакистан Израилиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Мейр гэгшын Европодо ошоод хадань найдуулhан байгаа «Аль-Джумхур» газетэ мэдээсэнэ.

ФРАНЦИИН КОНСТИТУЦИИЕ ЯМАР ЗОРИЛГООР ХУБИЛГАХА ГЭЭБ

Сентябриин 28-да Франци дотор, тэрэнэй колонинуудта арад зоной hаналаа үгэлгэ эмхидхэгдэжэ, 46 миллион тухай hунгагшад (тэдэнэй 19 миллион шахууень колонинуудта байдаг) де Голлиин правительствын бэлдэhэн, шэнэ конституци тухайда hанал бодолоо хэлэхэнь.

Де Голлиин хүтэлбэри доро, тэрэнэй дүтын үсөөхэн хүдэлмэрилэгшэдэй зохёоhон шэнэ конституциин проектын гол зорилгонь юуб гэхэдэ, буржуазна демократиин хараалдаг өөдэгүйхэн эрхэ ба сүлөөе үгы хэхэ, хизаарлаха hанаатай. Конституциин энэ проект Францие хамаг гасалангаhаань гаргаха «арга» болохо юм гэжэ Франциин засагай газарай номнолшод, буржуазна хэблэлэй олонхи органууд тунхаглана. Энэ кампанинь «хүсэ ехэтэй засаг байгуулха» шухала болоhон тухай худал хуурмаг үгэ тарааха зорилготойгоор ябуулагдана. Тиихэдээ Франциин ажахын ба мүнгэн сангай хэрэгтэ тохёолдоhон бэрхэшээлнүүдэй, тус ороной уласхоорондын нэрэ хүндын унаhан ябадалай бодото шалтагаание арад зонhоо нюуха, далдалха гэнэ. Эдэ бүгэдын шалтагааниинь колониальна дайнhаа, сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ Франциин хабаадаhанhаа, атлантическа политикын мэдэл доро ороhонhоо бэшэ, харин правительствонуудай «тогтууригүй байhанhаал» эшэтэй гэжэ буржуазна номнолшод мэдүүлнэ.

Эдэ баримтануудай үндэhэгүй хооhон байhаниинь элитэ. Тиимэ гэжэ буржуазна хэблэлэй шэнжэлэгшэдшье мэдэрхэ баатай болоно. «Правительствын hула гү, али хүсэтэй байлгань тэрэнэй ямар уг зорилго урдаа табиhанhаа дулдыдаха. Дүрбэдэхи республика далайн саанахи дайдада болоhон дайнуудhаа хосороо» гэжэ Р. Арон «Монд» газетэдэ бэшэбэ. Францидахи «буржуазна демократиин уналга» «үргэлжэлжэ байгаа колониальна дайнуудай» нүлөөн доро эхилээ юм гэжэ недели бүриин «Франс Обсерватэр» газетэ бэшэнэ.

Нюусаар зохёогдоhон шэнэ конституциин проект мүнөө хүсэндөө байгаа (1946 оной) конституциhаа тон ехэ илгаатай.

1946 оной конституциин гол удхань тэрэнэй 3-дахи статья соо найруулагданхай гэбэл: «Ороной сүлөөтэ эрхэ арад түмэнэй мэдэлдэ байна» гэжэ хэлэгдэнэ. Бүгэдэниитын үндэр дуугаар hунгагдаhан, арадай түлөөлэгшэдэй суглаагаар дамжуулан, арад зон оронойнгоо сүлөөтэ эрхые бэелүүлхэ гэжэ конституци соо бэшэгдэнхэй юм. 1946 оной конституци Французска республикын эрхэтэдэй гол эрхэ болон сүлөөе соносхоhон байгаа. Энэ конституци бүгэдэниитын үндэр дуугаар сэхэ hунгагдаhан национальна суглаанда үргэн ехэ эрхэ түлөөлэлгэ олгоо hэн. Правительствонь национальна суглаанай урда харюусалгатай байгаа.

Шэнэ конституциин эхиндэ арадай сүлөөтэ эрхэ тухай хэлэгдэбэшье, тэрэние хайшан гээд бэелүүлхэ тухай юушье дурданагүй. Шэнэ конституциин гол удхань парламентын эрхые хизаарлаха, республикын президентдэ эгээн ехэ эрхэ түлөөлэлгэ олгохо зорилготой. Долоон жэлэй болзороор томилогдоhон hунгалгашадай коллегиин гэшүүдэй суглаан президентые hунгаха байна. Тэдэ hунгалгашадай тоодо парламентын депутадууд, генеральна советнигүүд, муниципалитедүүдэй, далайн саанахи колонинуудай түлөөлэгшэд орохо юм ха. Национальна суглаанай депутадууд hунгалгашадай зуунай нэгэ хубие эзэлхэ болоно.

Шэнэ конституциин ёhоор, республикын президентнь парламентын баталалгагүйгөөр правительствын толгойлогшые, министрнүүдые томилхо ба болюулха, правительствын заседанинууд дээрэ түрүүлэгшэ боложо hууха, хуулинуудые тунхаглаха, парламентын hайшааhан хуулинуудые дахин хэлсэхынь тула бусаажа болохо, референдум хэхэ, парламентые тарааха эрхэтэй байна. Оромнай «ехэ аюулда» орохоёо байна гэжэ тоолобол, элдэб хэмжээнүүдые бэелүүлхын тула онсо эрхэ түлөөлэлгэ республикын президентын бэе дээрээ даажа абаха арга шэнэ конституциин 14-дэхи статья олгоно.

Конституциин реформые дэмжэдэг хүнүүдшье энэ статьяе буруушаана. Энэ статья орон дотор ганса хүнэй засаг тогтоохоор зам нээхэ, республикын гуримда аюул тохёолдуулха байна гэжэ Франциин демократ үзэлтэй зон сэхэ заана. Гэбэшье, правительствын толгойлогшо де Голль тэрээние хубилгуулаагүй.

Правительство парламентын урда харюусалгатай гэжэ шэнэ конституци соо бэшэгдэнхэй. Теэд, үнэндөө энэ харюусалгань хооhон үгэ болошоно. Яахадааб гэхэдэ, шэнэ конституциин ёhоор правительствын толгойлогшын эрхэ түлөөлэлгэнь парламент дээрэ бэшэ, харин республикын президентээр баталагдаха байна.

Шэнэ конституциин ёhоор, парламентнь хоёр палатаhаа—Национальна суглаан ба сенадhаа бүридэнэ. Национальна суглаан сэхэ дуугаа үгэлгын гуримаар hунгагдаха, харин сенат—хоёр шата дамжажа, сэхэ бэшээр hунгагдаха байна. Гэхэ зуура, шэнэ конституци Национальна суглаанай эрхые танаха ба сенадай эрхые үргэдхэхөөр хараална. Национальна суглаан бюджедэй, алба налогуудай, соёл гэгээрэлэй, нютагай захиргаанай, гэрлэлгын гэхэ мэтэ асуудалнуудаар хуули гаргаха үүргые сенадтай хубаалдаха болоно. Ондоо асуудалнуудаар хуулиин хүсэтэй декредүүд правительствын зүгhөө гаргагдаха байна.

Парламентын сессинүүдэй болзор жэл соо 5 hара хахад үргэлжэлхөөр хизаарлагдана. Парламентын хүдэлмэриин гуримые правительство тодорхойлхо гэжэ хараалагдана.

Шэнэ конституциин ёhоор, Национальна суглаан депутадуудай хэр зүбөөр hунгагдаhые хинан шалгажа шадахагүй болоно. Юундэб гэхэдэ, мандадуудые шалгаха эрхэ түлөөлэлгэ Конституционно совет гэжэ нэрэтэй шэнэ органдо даалгагдана. Харин сенадынь энэнэй урда тээ Национальна суглаанай хэрэглэдэг байhан эрхэнүүдые эдлэхэ болоно. Хоёр палатын хамтын заседанинуудые сенадай түрүүлэгшэ хүтэлбэрилхэ, тиихэ мүртөө президентын тушаалай эзэгүй байгаа hаань, тэрээние даахa байна.

«Национальна суглаан бүридхэлэй палата болотороо доошоо орохонь. Национальна түлөөлэлгэтэ эмхи зургаан үгы хэгдэхэ байна» гэжэ Морис Дюверже «Монд» газетэдэ бэшээ.

Парламентын эрхэ ехээр танагдахая байна. Конституционно совет республикын президентын, Национальна суглаанай түрүүлэгшын, сенадай түрүүлэгшын томилhон 9 гэшүүдтэйгээр, арбан жэлэй болзороор байгуулагдаха юм ха. Тэрээнhээ гадна республикын агсан президентнэр тэрэ соведэй гэшүүд болохо байна. Соведэй түрүүлэгшые республикын президент hунгаха, тэрэнэй hанамжа шиидхэхы удхашанартай байха болоно.

Конституционно совет парламентын баталан абаhан хуулинуудые правительствын эрилтээр хаража үзэхэ, конституцида тэдэнэй хэр «тааруу байhые» тодорхойлхо, тэдэ хуулинуудые зогсоохо байна.

Тиимэ болохолоороо, шэнэ конституци засагай табан органие: республикын президенте, Национальна суглаае, сенадые, министрнүүдэй соведые, конституционно соведые байгуулха гэжэ хараална. Эдэ табан органhоо гансал Национальна суглаанииинь бүгэдэниитын сэхэ дуугаа үгэлгын гуримаар тогтоогдхо болоно. Тиинэн мүртөө тэрэнэй эрхэнь ехээр танагдаха байна.

Шэнэ конституциин хоёрдохи гол юумэнь юуб гэхэдэ, республикын президентэ үргэн ехэ эрхэ түлөөлэлгэ олгохоhоо гадна, колонинуудтахи эзэмдэлгэнүүдтэй — далайн саанахи газар дайда гэдэг... Франциин харилсаа холбооe ... хойлхо байна. Францитай ба... hан «ассоциаци» гү, али «нэгэ... дотор оршохо тусхай гурим ... шэлэжэ абахыень тэдэ газар да... нуудай арадуудта дурадхана.

Франциин арад түмэн шэнэ конституциин хархис удхатай ба... мэдээд, эрид шууд эсэргүүсэн... сэжэ байна. Шэнэ конституци ... циональна суглаанай эрхэ түлөө... гые хаhажа, тэдэ бүгэдые, та... рилан хэлэбэл, эхэ ороной ба... зоной хуби заяае нэгэ хүнэй ... үгэхэеэ байнал» гэжэ Франц... коммунистическэ партиин ЦК... Политбюрогой мэдүүлгэ соо ... дэнэ. «Демократическа гол ёho... нагүй» гэhэн шалтаг баряад, ... тическэ партие тараажа боло... хараалhан шэнэ конституциин ... тынь эрхэ сүлөөдэ, демократи... со ехэ аюултай байhые Полит... элишэлбэ. Конституциин энэ ... гансашье коммунистическэ пар... бэшэ, мүн республикын ёho... хамгаалдаг бүхы партинууд, ... низацинуудта эсэргүү тэмсэлд... рэглэгдэхэ болохо байна гэжэ ... литбюро заана.

Шэнэ конституциин проект ... шадта эсэргүү дайнай зэбсэ... гэжэ «Франс нувель» гэдэг ... бүриин газетэ нэрлэhэн ...

«Шэнэ конституци хадаа ... дые хэмhээ гадна хинан ... дарлаха, заха хизааргүй ... хоорhоруулха конституци ... лэжэбэл, богоолшолгын конст... болохо байна» гэжэ тэрэ ... шэнэ.

В. СЫСОЕВ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26 Телефоны редакции: редактора 46-32, зам редактора—32-74, отв секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35-14, культуры и быта — 34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32 Для междугородных переговоров—16.

Н00837. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 465